

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

SÖNDAGEN DEN 9 NOVEMBER 1919.

ILLUSTRERAD TIDNING

HÖGSKOLAN

GRUNDLAGD AV FRITHIOF HELLBERG

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

HUFVUDREDAKTOR:
ERNST HÖGMAN.RED.-SEKRETERARE:
EBBA THEORIN.

Prins Bernadotte sextio år.

NÄR PRINS OSCAR BERNADOTTE DEN 15 d:s fyller sextio år, kommer han att hyllas icke som representant för vårt konungahus — det representantskapet avsåde han sig ju för en kärlek, som för honom säkert också på olika sätt öppnade vägen till en vidgad människokärlek — men väl skall han mottaga de innerligaste välönskningar och tack som representant för ett religiöst strävande och ett kristligt-socialt arbete, vari han mötts med stora kretsar av vårt folk.

Det är betecknande, att när prinsen på sin tid gick i Gustaf Beskows skola (inom parentes sagt var det ju något för sin tid märkligt redan i det, att prinsarna fingo gå i en vanlig skola, bland kamrater ur alla samhällsklasser) var han den populäraste av bröderna, vänlig, snäll, hjälpsam och anspråkslös som han var. Senare har han också visat en annan egenskap: en trofasthet och en lojalitet, som han nog f. ö. delar med alla medlemmarna av sin familj. I K. F. U. M.-förbundets styrelse berättar man som ett exempel därpå, att har man i styrelsen fattat ett beslut, som gått stick i stäv mot prinsens önskningar, så kan senare ingen vara ivrigare än han för det beslutets utförande, ja, han är rent av överdrivet mån om att det skall hållas till punkt och pricka.

Man har kanske inte så orätt, om man bakom många av de viktigaste händelserna i prinsens liv tycker sig skönja framför allt dessa två egenskaper hos honom: en anspråkslöshet, som överallt gör honom till "en människa bland människor", och karaktärskraft. De egenskaperna var det väl i främsta rummet också, som kommo honom att övervinna de hinder, som på sin tid lades i vägen för hans äktenskap med Ebba Munck av Fulkila. Om prinsessan som hovfröken vet man, att hon med allt sitt allvar djupast inne var av ett glatt och livligt lynne. Som makar torde de båda ha utövat en djupgående växelverkan på varandra framför allt i religiöst avseende.

Prinsen har, som man vet, varit sjöman, men det var säkerligen mera plikttröhet än egentligt intresse, som höll honom så pass länge kvar i tjänsten, och vad som under hans världsomsegling med Vanadis 1883 gjorde intryck på honom var nog mer än omväxlingen av främmande länder och städer den kristliga anda, han överallt fann lika. År 1903 blev han vice amiral — det nytagna fotografi av prinsen vi här reproducera, visar honom just i amiralsuniform — men snart efter sin befordran fog han avsked.

Prinsens socialt-religiösa verksamhet har

PRINS OSCAR BERNADOTTE.

Fyller 60 år den 15 november.

Foto Hovfotograf Julius Grape, Stockholm.

Kronprinsessan Margareta — en god kvinna.

Vad hon genom sin "arbetsnämnd" gjort för en skara olyckliga.

EN FURSTINNA, SOM ÖMMAR FÖR DE fattiga och lidande, som från en värld, höjd ovan alla det vanliga livets bekymmer och ömkligheter, stiger ner till de arma — kan hon inte synas en som en symbol för den ädlaste formen av mänsklighet, den som i egen glans och lycka tar på sig andras lidanden? Förvisso, i vår tid är det dock fråga om mycket mer än en symbol: ingen kan naturligtvis göra så mycket gott bland de ringa som en person, vilken ställts bland de högsta. Men skall något bli verkligen uträffat, måste det organisation till, och så har den medeltida drottning Elisabethlegendens heliga korg, vari allmosorna till de fattiga genom ett under förbyttes till människokärlekens glödande rosor, numera tagits om hand av föreningar och kommittéer, vilka för all del kunna på sitt sätt göra underverk, de ock.

Det är bekant, hur varmt vår kronprinsessa Margareta önskar göra gott och hur mycket hon också verkligen gjort inom olika områden av välgörenhet eller "hjälparbete", som man kanske med ett mer tillfällande ord borde kalla det. Hennes käraste barn bland de olika företag, som på ett eller annat sätt bära hennes namn, är kanske ändå "Arbetsnämnden för de blinda". Denna kronprinsessan Margaretas arbetsnämnd sattes den 28 september 1917 på Stockholms slott med kronprinsessan som hedersordförande. "Hedersordförande" — man skall bara inte tro det innebära, att kronprinsessan nöjt sig med att skänka nämnden hedern av sitt beskydd. Det sades strax ifrån, att denna slämpel av "H. K. H." ovan nämndens namn ej skulle vara någon blott och bart dekoration. Kronprinsessan är framför allt en arbetande. Hennes lust att uträffa något och hennes goda omdöme (som t. o. m. är så gott, att det låter henne gärna böja sig för andras argument, om de ha fog för sig) prisas av alla, som ha med henne att göra i nämnden. I somras for hon ensam, utan hovdam, omkring till olika småstäder i England och köpte personligen upp blindarbeten, som nu komma att försälas på den basar, som den 13 d:s äger rum på Grand Hotell i Stockholm till förmån för nämndens arbete och med kronprinsessan själv som anordnare. Till basaren, vid vilken hon själv skall stå för försäljningsståndet för blindarbeten, medan prinsessan Ingeborg har hand om trädgårdsståndet, sitter hon nu sedan veckor tillbaka och syr ivrigt

framför allt fallit på två områden: i K. F. U. M., där han varit ordförande i 27 år, och i arbetet för fångarna, som han brukat personligen besöka. Prinsens hjälpsamhet i det enskilda har f. ö. alltid varit mycket stor, men därjämte övals med urskillning. En solid och välkött förmögenhet har gjort det möjligt för honom att som välgörande man uträffa vad han velat; som bekant ärvde han både prinsessan Eugenie, konung Oscar och drottning Sophie; av den sistnämnda genom testamente de 500,000 kr., som hunno mer än fördubblas, innan de uttogos. I sitt hus vid Ostermalmsgatan i Stockholm utöva prinsen och prinsessan en stor gästfrihet särskilt mot allä, som i religiöst avseende ha beröring med dem.

Kronprinsessan Margareta.

Gudarnes frände.

Av GUSTAF ULLMAN.

*"Vad var ditt väsens hemliga klenod,
du fagre hjälte, som på stridens vingar
flög mot din död — med ungt och eldigt blod?
Vad för en trollsång ljust ur minnet klingar?"*

*Vad var det för en makt, som bar dig käckt
hän över groll och avund, genom fara?
Var du med själva gudarna i släkt
och drogs till dem, mot eterns höjder klara?"*

*Jag vet, — för mig du var i kulna år,
då livet härjat låg, förfruset öde,
som solbekransad, segerlycklig vår,
som väcker jord och hjärtan från de döde,*

*— då rymden likt ett öga klarnar opp,
som icke mer vill tunga tårar spilla,
då strandens vilda aplar gå i knopp,
och livet plötsligt ler — befriat, stilla —."*

Fru Julia Burén.

allehanda ting. Och har det i nämnden varit fråga om att avfatta den ena eller andra besvärliga inlagan till någon högsta myndighet (ty man försöker ju på olika sätt främja de blindas sak), alltid har kronprinsessan brukat träda hjälpande till: "kanske det kunde vara bra, om jag förberedde den eller den regeringsledamoten eller generaldirektören (eller vem det var fråga om) med ett ord?" Och förra vintern brukade hon taga upp barn till fattiga blinda och ge dem kläder, som sytts på slottet — barn älskar hon.

Ordförande i kronprinsessans arbetsnämnd för de blinda är fru Julia Burén, en av dem, som livets sorg lärt söka göra andra glädje: själv maka till en man, som ej kan se, har hon blivit alla blindas försyn.

Det finns i Sverige omkring femtusen blinda. Många av dem ha ett det bästa huvud och den bästa karaktär och gå ut från statens blindskola med, som det tyckes, goda förutsättningar för att kunna reda sig i livskampen — men redan i början av denna mötas de ofta av sådana svårigheter och sådan brist på förståelse och hänsyn hos omgivningen, att de liksom krossas. Arbetsnämnden, som samarbetar med den verksamma De blindas förening, har till uppgift att räcka dessa trevande blinda en hjälpande hand, att ge dem själva goda råd och deras omgivning upplysning. Nämnden skall huvudsakligen stå som en ideell verkande och förmedlande institution, men särskilt under kristiden har även ekonomisk hjälp av många slag lämnats.

Arbetsnämndens verksamhet når ut till alla delar av landet, ja såvitt möjligt till alla landets blinda, och de förmedlande organen äro de s. k. skyddsvännerna. "Skyddsvänner" äro i första hand de olika länens landshövdingar och jämte dem några andra framtående och betrodda damer landet runt. Låt oss genom ett exempel visa, hur "skyddsvännerna" arbeta. Någon blind Per Johansson eller Johan Persson i Malmöhus län behöver för att kunna driva sitt småbruk en plog och får det anmält hos arbetsnämnden, nämnden ber "skyddsvännen" landshövdingen Dela Gardie i Malmö låta undersöka, om han verkligen behöver och förtjänar hjälpen, och är det så, skaffas penningarna genom skyddsvännen eller nämnden. — Ett annat exempel ur verkligheten: en arbetare i Värmland blev för några år sedan vid en sprängningsolycka berövad sin syn och fick högra armen avsliten. Han var energisk och kom på den idén, att han trots vanförheten kunde försörja sig själv genom att med hjälp av en liten seende gosse forsla grus in till staden från ett grustag nära hans hem. Vad som behövdes var häst och vagn, och genom den energiska skyddsvännen i Karlstad skaffades detta åt mannen, och nu lever han belåten.

Som man redan av dessa antydningar kan förstå, är det en institution, som kan uträffa mer än kanske någon annan liknande på grund av just sina försänkningar, och för dessa har man i icke ringa grad att tacka kronprinsessan.

Nu får man bara hoppas, att det till kronprinsessans basar den 13 skall komma in mycket pengar — till gagn för alla Sveriges stackars blinda.

Iduns byrå och expedition,

Mästern Samuelsgatan 45, Stockholm.

Redaktionen: kl. 10—4. Expeditionen: kl. 9—5.
Riks 1646. Allm. 9803. Riks. 1646. Allm. 6147.
Red. Högman: kl. 11—1. Annonsskont.: kl. 9—5.
Riks 8660. Allm. 402. Riks 1646. Allm. 6147.

Iduns prenumerationspris:

Idun A, vanl. uppl. med julnummer: Idun B, praktuppl. med julnummer:
Helt år Kr. 14:— Helt år Kr. 18:—
Halvt år » 7:25 Halvt år » 9:25
Kvartal » 3:75 Kvartal » 4:75
4:de kvartalet » 4:50 Månad » 1:75

Iduns annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:

40 öre eft. text. Utländska annonser:
45 öre å textside. 45 öre efter text., 50 öre
20 % förhöjning för å textside, 20 % förh.
särskilt begärd plats. för särsk. begärd plats.

I soluppgången. Av Gustava Svanström.

GRANSKOGEN STÅR SOM EN SVART spjutgård bakom gästgivaregården i Ävik. Stjärnorna brinna vita och vassa, och märken ljusnar genom mörkret av barfrost. Det knastrar i gräset, när någon går över gårdsplanen och gråhunden sitter på trappan och skäller ut i tomma luften.

Gästgivaregården är en rymlig byggnad i två våningar och uppe i den stora salen, som brukar anvisas åt förnämligare resande, har gästgiverskan nyss länt en brasa i den stora villmåde spisen. Det brinner friskt i det klara, kalla luftdraget från skorstensgapet och skenet fladdrar över de breda, enrisbeströdda golvplankorna, den stela stolraden vid väggen och det långa bordet med dess vita duk.

Det finns ingenting hos gästgiverskan i Ävik, som påminner om en myndig husmor i en slik storgård, som ligger där på höjden under granskoen. Hon är en liten böjd kvinna med grått hår, och ansiktet är infallet och glädjelöst.

Det ligger en bitter undergivenhet kring hennes mun, medan hon står och ser på de friska röda lågorna, som bita sig fast i den vita nävern. Men i ögonen kommer det som en hjälplös fråga.

Hon väcks av ett buller i gäststugan inunder, där allehanda vägförande få ta in. Hon väcks till att besinna, att hon inte får stå där och ödsla med tiden. Uppbördsherrarna äro att vänta till socknen, hon får kanske kronofogde och landsfiskal till nattgäster.

Hon går ut och in. Hon ser stjärnorna brinna vita på den svarta himlen, hon hör revbensspjällets fräsa i stekpannan, och hon rör i risgrynsgröten, som puffrar över elden. I köket slamra pigorna och där sitter hennes herre och husbonde. Han är en stor rödbrusig man, som ser ut att kunna härska i sitt hus, åtminstone ser han ut att kunna knäcka en kvinnovilja.

Det kommer fler gäster än de väntade till gästgivaregården denna kväll. Strax efter uppbördsherrarnas ankomst rullar ett åkdon på nytt in på gården. Det är två herrar, som använt sig av samma skjutsleja, och de tyckas väga jämlikt i källan, som skramlar över den hårdfrusna marken.

Den ene är stor och tung, den andre mager och lätt, den ene larmar och svär över dåliga åkdon och dåliga vägar, lata hästar och drulliga skjutspojkar, den andre tigger som muren, utom när han begär mat och husrum över natten.

Lantmätare Faxé är känd, vart han kommer, den andre är en främling för alla. Hans kappa ser något sliten ut, men hans tal och ansikte förråda den bildade mannen, och därför blir han visad upp i salen, där herrarna skola hålla till.

Han ser närmast ut, som om han komme från gravöl, ty under den slitna kappan bär han nya kläder av fint svart kläde och vit halsduk. Han väcker också en viss nyfikenhet hos de först anlända, och när lantmätaren rasat ut över de usla vägarna och samfärdsmedlen presenterar han:

— Magister Samuel Bång — en mäktig lärd man, som skall låta sitt ljus lysa för oss i kväll.

Kronofogden skjuter upp glasögonen i pannan, dit där hjässan tar vid för att sträcka sin blanka röda kupol baköver mot nacken.

Nå, om det ljuset vill han inte yllra sig, men själv ser magistern ut som bleka månen.

Och har han inte hört namnet förut? Fanns det inte en gång en präst med det namnet i orten, en präst som blev avsatt, dels på grund av fylleri och dels på grund av att han kom i krakel med domkapitlet för en del besynnerliga åsikters skull, som stredo mot den rena läran. I alla fall har han nu i många år varit försvunnen, och kronofogden beslutar att sondera terrängen en smula.

— Magistern har kanske släktingar eller gamla vänner att hälsa på här i trakten? framkastar han.

— Ingendera delen numera, svarar magistern — jag kommer just från staden, där jag har begravt min enda syster.

Kronofogden vill gärna veta efter vem han får beklaga sorgen.

— Ankepastorskan Grönvall, säger magistern — men vi hade kommit därhän att leva på vår kant av världen — ända tills liemannen ringde oss samman.

Lantmätare Faxé har stått och värmt sig vid den flammande brasan. Så vänder han sig om. — Å fan, är han nära att utbrista.

— Vem har inte sett den kärningen, tänker han. Hon gick i kläder som visst varit med sedan Adam var liten, och så girig var hon, att hon inte unnade sig matbitarna. En dag fick hon slag som hon gick på gatan, hon hade väl ansträngt sig för mycket att pruta på några skillingar hos högkarn.

Men pengar hade hon, otroligt mycket pengar, och barnlöst hade äktenskapet varit. Enda syster —

Lantmätaren har plötsligt fått mera intresse än förut för landsvägskamraten. Men beklaga sorgen — nej hellre gratulera —. Och han skulle bra gärna vilja veta på vilken kant av världen magistern lever —.

Den eldens flamma vårda väl!

*Din första kärleks lycka är
så ljus och blommande och skär
som vårens unga flora,
men ofta ock som den så spröd
och hotad jämt att doft och glöd
i frostkall värld förlora.*

*Säll den som oförbleknad gömt
den ljuva morgondröm han drömt,
när bävande förteget
han först en gång förnimma fick,
hur från ett annat hjärta gick
en våreld till hans eget.*

*Den eldens flamma vårda väl!
Den gjuter ungdom i din själ,
när tiden höstligt mulnar;
den tvär i ett föryngringsbad
ditt inre väsens hjärteblad,
hur livets träd än gulnar.*

*Med hjärtan lek ej flyktig lek!
Ej skifta låg, ej öva svek
mot den vars tro du vinner!
En stundens lusteld snart är död,
men av beständig lågas glöd
ett troget sinne brinner.*

*Förskjut ej, kasta icke bort
din första kärlek! Vårdagskort
ej alltid dock den blommar.
Ett trofasthetens dop den giv,
vill du bevara åt ditt liv
dess bästa rikedomar!*

E. N. SÖDERBERG.

Han slår i apfittsuppen. — Skål, go vänner, säger han.

En kvinna kommer in i salen. Det är gästgiverskan, som kommer med revbensspjället. Hennes magra axlar luta trött mot varandra, och hon gör intryck av att vara i förtid åldrad. Endast pannan omgiven av det vågiga grå håret tycks inte riktigt passa för en gammal kvinna.

Hon går, sedan hon bett herrarna vara så goda att ta för sig av maten. Hon har inte sett på någon av de innevarande, men magistern har i stället fixerat henne. Och när hon försvunnit, är det som om han ännu skulle sitta med pupillerna spända mot något osynligt föremål.

— Hur lever hon mäkta med gästgivaren nu för tiden? säger landsfiskalen, en liten gemytlig och välfödd herre mellan tuggorna.

— Sist jag var här, säger lantmätare Faxé, hade han klappat henne gul och blå.

Magistern ratar upp sig och stryker håret ur pannan. Vid sin ankomst såg han en man med ett brutalt utseende stå på trappan.

— Och varför misshandlade den mannen henne? frågar han.

— Husagan, som skulle tillämpas i fyllan och villan, säger lantmätaren. — För övrigt är det en lång historia. Hon var i sin ungdom huspiga eller husmamsell eller hur det hette i bättre hus, men så kom hon hit till trakten för att vara okänd. Hon hade råkat i olycka och skulle försörja sig och barnet genom sömnd. Men hennes rykte var i alla fall tillspillogivet och man drog sig för att använda henne i de bättre husen. Då kom gästgivaren, som just hade blivit änkeman i hennes väg. Han behövde en hushållerska, och han tänkte väl att mamsellen, som var kunnig i litet av varje, kunde bli honom till nytta. Kvinnorna äro svaga käril, och när han väl fått henne i sitt våld, gick det som det gick. Han tänkte inte giffa sig med henne, men prästen tvang honom till det för faderskapets skull, en ära, som hon kanske gjort mer än rätt för. Gästgivarens barn dog, men det, som inte var hans levde och kunde gunås så visst inte göra anspråk på några rättigheter i huset. — Ja herrarna minns henne nog, vänder han sig till kronofogden och landsfiskalen — hon blev en vacker flicka och vid sjuftton års ålder gifte hon sig med en dräng. Det blev fattigdom och elände — han vänder sig till magistern igen — karlen blev sjuklig, och när gästgiverskan försökte att smussa mat ur huset för att hjälpa dem, slog gästgivaren henne som sagt gul och blå. Det var historien, och nu ta vi halvan, go vänner!

Vem bryr sig om att spilla flera ord eller tankar på en kvinnas livsöde. Ute knakar kölden, den långa vinterns första dundrande barfrostkold, men inne värmer man sig med mat och dryck. Klockan är bara åtta, när målliden är slut, och då lägger lantmätare Faxé en korlek på bordet.

Gästgivaren kommer själv med starkvaror. Han vet att herrarna inte äro några kostföraktare, och ingen skall heller behöva första på gästgivargården i Ävik. Han bär en guldkedja över skinnvästen och hans ansikte flamlar brandrött och självmedvetet under det isgrå håret.

Han går ned med en befallning att inte spara på veden däruppe i salen. Och strax därpå kommer gästgiverskan med en ny börda av präktiga björkträn, som hon lägger på elden.

Köp CHROMOL SÅPAN

och Ni får en bländande vit tvätt med behaglig lukt.

TAPETKOMANIET
Katarinavägen 7, STOCKHOLM
R. T. 9905. Telegr.-adr.: Tapetkompaniet

Säljer bästa TAPETER över hela riket. Största sortering av modernaste in- och utländska kvalitéer till lägsta priser. Begär omgående prover från oss. Till landsorten mot postförskott eller efterkrav. Bästa inköpskälla för målare och större förbrukare.

Porträtt till

MED KYRKOHERDE EDV. EVERS i Norrköping bortgick en man, som — med sin poetiska ådra och samtidigt sin djupa förståelse för människorna — hade ovanligt stora förutsättningar som predikant och själasörjare.

Han var i sin krafts dagar en betydande andlig välfalare, men av en prägel, som särskilt då för tiden avvek från den vanliga och utan tvivel betecknade ett framsteg inom predikokonsten; det schablonmässiga, man länge dragits med i predikospråket, förkastade han och uttryckte sig enkelt och i god mening vardagligt. Denna förmåga av enkelhet och på samma gång kraft i uttrycket kom honom också väl till godo i hans egenskap av psalmdiktare; E. var en av de få moderna dylika som kunna räknas bland de betydande.

Om hans mångsidiga begåvning vittnar bl. a., att han på sin tid försökte sig också som dramatisk författare. Ett par historiska skådespel av honom uppfördes på åttiotalet i Stockholm under mycket bifall; på den tiden väckte det f. ö. redan i och för sig själv uppseende, att en prästman uppträdde som dramatiker.

Evers var vid sin död 76 år gammal. Han sörjes närmast av maka i andra gifte, en dotter till framlidne talmannen Axel Swartling. I ett tidigare äktenskap var han gift med författarinnan Frida Swartz, en dotter till den kände skådespelaren.

Den 30 oktober fyllde fröken Maria Lodin i Stockholm 60 år. Fröken Lodin, som själv var en av Sveriges första kvinnliga studenter, har

Sedan försvinner hon i rummen innanför salen för att göra i ordning bäddar åt herrarna till natten.

Men vid bordet i salen börjar det att bli liv i kortspelet, medan askan från piporna faller i grå högar på den vita duken. Magistern ville först inte vara med, men då tog lantmätaren Faxen honom i kragen.

— Vad är det för förräderi, man? sade han — att svika oss, när vi vill slå ihjäl några kvällstimmar här i nordanlanden. Eller skall det vara av kruserlighet, så kom ihåg, att vi allesammans är gamla syndare och troligen lika goda kålsuppare.

Så fingo de honom med. Och snart stiger en svag färg på hans magra kinder till tecken att han börjar att värmas upp invärtes. Och i blicken, som liksom varit stel och spänd ut mot fjärran, börjar det att hetta och lysa av den spänning spelet ger.

Då händer det något, bara det att dörren sakta öppnas och två små barn sliga över tröskeln. De stå där, som om de gått vilse, fastän pigorna i köket visat dem upp i övre våningen för att finna den de söka. Gossen håller flickan i handen, och de stå där radda och förlägna, i klumpiga skor och dåliga kläder. De se frusna och blåbleka ut, men inte ens detta kan dölja, att de äro vackra barn. Deras ljusa hår är lockigt, och deras ögon, som vändas mot herrarna vid bordet, stora och blå.

Landsfiskalen, som själv är familjefar, är den, som först talar.

— Vad vill ni, små barn, säger han.

Flickan frycker sig intill gossen. Men gossen har tagit av sig mössan, och det ljusa håret skiner med en blek glans omkring hans hjässa.

Så säger han utan att våga se på de närvarande, och rösten skälver av en snyftning, som inte heller vågar sig fram: — Vi skulle gå hit och tala om att far dött i kväll.

Gästgiverskan kommer i detsamma ut från kammaren innanför. Hon går hastigt över

Edvard Evers.

Maria Lodin.

Karolina Widerström.

golvet. De ha ett ärende som endast angår henne, och de ha gått vilse — vilse.

— Kom, barn, ni få inte störa, säger hon och så tar hon dem en i vardera handen och leder dem ut.

De äro försvunna, dörren är stängd efter dem. Men magistern stirrar som i en dröm mot den plats där de försvunnit.

— Vilka voro barnen? säger han.

— Förmodligen dotterns, svarar lantmätaren — hon som gifte sig med drängen. Men gästgivaren vill nog inte bestå gravölet.

Spelet fortsätter, men när turen kommer till magistern far han upp från stolen. Han har hela tiden stirrat mot dörren, och han slycker sig över pannan, där håret klibbar vått av en frambrytande svett.

— Jag ber om ursäkt, säger han — men herrarna får fortsätta spelet utan mig. Han lämnar rummet, innan någon hinner hindra honom. Men lantmätaren Faxen kan inte låta bli att dundra till med en svordom.

— Sjuk eller redan onykter — eller kanske båda delarna? Och de som hoppats att få något nöje av änkepastorskan Grönvalls pengar —

Men ute i kölden står magistern och hör den frusna marken knastra under stegen av två små barn och en kvinna. Mörkret slukar upp dem, stjärnorna brinna vita på den svarta himlen.

Gungar inte jorden — vacklar inte himlafästet? Åtminstone slår han händerna för ansiktet och stönar högt.

dagskrönikan

inom den svenska flickskolan utfört en betydande gärning. Rätt snart efter grundandet av Fredrique Runquists och Anna Sandströms skola, blev hon knuten därvid, och vid denna, Sandströmska skolan, som den numera heter, nu ett av Stockholms största flickläroverk, har hon som lärarinna samt i många år även som biträdande föreståndarinna utfört ett för skolans utveckling välsignelse-rikt arbete. Inte minst är det åt de viktiga praktiska detaljerna i skolans skötsel hon ägnat och ägnar sin omsorg. — Sina elevs tacksamhet och tillgivenhet torde hon också i hög grad ha vunnit.

Det är i dagarna trettio år sedan vår första kvinnliga läkare, d:r Karolina Widerström, öppnade sin praktik i huvudstaden och därmed började en pionärverksamhet icke blott som läkare, utan också som upplysare, genom föredrag och skrifter i vad som hör till speciellt kvinnohygienens dittills föga beaktade område. Fastän de medicinska fakulteterna vid universiteten redan nitton år tidigare öppnats för kvinnor, väckte det på sin tid rätt stort uppseende, när en kvinnlig doktor började taga mot patienter, och d:r W. hade nog åtskilliga fördomar hos omgivningen att kämpa mot. Under årens lopp har hon ju emellertid med framgång hävdat sitt namn och sin plats, och nu har hon ju också fått ej så få kvinnliga kolleger: f. n. är det aderton kvinnliga läkare, som praktisera i huvudstaden.

Den nya dagen har grytt med en blodröd strimma över det frusna och sovande. Morgonsljárnans blossande klarhet har nyss förbleknat, och landet växer fram vitt och hårt, men den brinnande luften över skogen bådär att solen snart skall gå upp.

Gästgiverskan kommer för att lånda brasa i salen, där herrarna skola äta frukost. Trött och utvakad står hon utanför dörren, när hon hör en röst som talar därinne. Hon går inte in med ens; förundrad över tonfallet gläntar hon bara på dörren.

Där står en lång och mager gestalt vid fönstret, med tillbakakastat huvud och slutna ögon. Är det morgonbön han håller?

Det är annars inte vanligt med böner på gästgivarregården i Ävik, antingen det gäller fint eller simpelt folk. Och han som står där var ju som de andra — hon såg honom själv sitta med de andra vid spel och dryckjom.

Nu hör hon psalmversens ord ljuda i stilla extas från hans läppar.

”Var trofast, natten dagas,
ren purpras österns rand,
allt mörker skall förjagas
utav den Starkes hand,
som ur sitt tjäll Orion
och morgonsjárnan för
och nåden över Zion
med arladaggen strör.”

Han tystnar och öppnar ögonen. Han ser henne stå där med sin vedfamman innanför dörren.

— God morgon, säger hon och så går hon och lägger ned sin börda i vrån vid spisen. När hon rätar upp sig, mötas deras ögon.

— Kände du igen mig i går, Agneta? säger han.

— Ja, svarar hon — det gjorde jag. Hon säger det tungt, ty hon tänker, att de båda haft nog av sitt livs förnedring. Hon en kvinna, vars ära varit släpad i smutsen, han en Gudstjänare, som vanhelgat sitt ämbete.

— Jag står här och tackar Gud den Allsmåttige, säger han.

Hon förblir oförstående. En gång var hon

Pärmar

till IDUN kunna erhållas hos hrr bokhandlare eller direkt från IDUNS EXPEDITION, mot likvid i postanvisning till följande priser:

Röd pärm, med guldtryck till "Idun"	Kr. 2: 75 + porto 60 öre
Röd eller grön pärm till "Iduns Romanbibliotek"	„ 0: 65 + „ 10 „
Röd eller grön pärm till "Iduns Hjälpereda"	„ 0: 65 + „ 10 „

Hertiginnan de Valentinois. Av Dolores Örn.

I DEN DETRONISERADE kunglighetens tillvaro står Prins Alberts av Monaco handling som en bjärt kontrast, när han nyligen gjorde sin naturliga sondotter, redan förut av sin far, prins Louis, adopterad, till hertiginna de Valentinois.

När man nu tänker sig denna tilldragelse utspeland i en omgivning med sådana dekorationer, som den slösande naturen här ställer till furstendömet Monacos förfogande, så kan man i sanning säga att det hela verkade fé-saga.

Och Prins Alberts av Monaco inkomster, så länge han ger sitt tillstånd att Monte Carlo Casino får existera på hans mark, äro också sagolika. Om andra furstars apanage, i förhållande till arealen av deras mark vore lika lysande, skulle väl deras kassavalv översvämmas av guldets gula flod.

Den unga hertiginnans leende ansikte talar också om hennes lyckliga tillfredsställelse.

Vem kan förundra sig däröver? Att få bli den sköna Azurkustens prinsessa, just vid fredsslutet, då Monte Carlo med feberaktig iver rustar sig för en säsong, som i prakt och överdåd lovar att fördunkla alla sina föregångare. Och varom redan ryktet flugit ut över världen, med det resultat att det är hart omöjligt att få tag i en tom villa,

Ovre bilden: Utsikt från udden i Monaco åt Monte Carlo till. Nedre bilden: Hertig-

våning, eller rum, i Nizza eller Monte. Hotellägarna ha alla skäl att vara belåtna. Varje post medför beställningar på rum och våningar, som man är angelägen att försäkra sig om i god tid. Annonsspaltarna, med utlovade belöningar för anskaffande av bo-städer, visa redan hur saken står.

Prins Carneval skall åter draga genom Nizzas gator, under regn av confetti, serpentiner, och blommor, för att med en våg av yster glädje söka utplåna de gångna årens dystra sorger och kval.

Men om du lyssnar noga, Prins Carneval, så skall du nog förnimma undertryckta suckar och snyftningar bland glädjeljuden. Och kanske får du samma svar som jag fick av en liten nedtryckt och bekymrad kvinna för en tid sedan, då jag, för att förströ henne, föreslog en gåva till ett konsertbesök.

— "Jag är rädd för glädjen, madame", svarade hon, "den kommer mig än mer att känna min ensamhet och min sorg."

Denna äkta känsla, klädd i så vacker form, hos en kvinna av folket, en italienska, som ej är skrivkunnig och läser innantill med svårighet rörde mig djupt, och hennes fras står för alltid inbränd i min hjärna: "Le plaisir me fait peur, madame, il me fait penser d'avantage à ma tristesse."

inntan de Valentinois. Andra figuren till vänster från åskådaren; hon bär en vit rävböa på armen.

ung och trodde livet om gott. För svag var hon och sviken blev hon, nu har hon mistat sin tro på människorna, slö har hon blivit av slit och släp, av hugg och slag, och gud förlåte henne hennes synd, men inte har hon tackat honom för att få leva.

Han fortfar. — Är det icke en nåd, att jag ovärdige får se solen gå upp, att jag som varit en tvivlare, en avfälling får se Hans finger? Dessa barnen ser du —

Ja dessa barnen — det går som en stöt genom hennes trötta kropp — fattiga stackare, kanske endast födda till nöd och sorg. Vill hon hjälpa dem, måste hon smyga och stjäla. Och han, som står lika nära som hon — har han någonsin, tänker hon — frågat efter mig — och mitt och sitt.

Men mannen vid fönstret fortsätter.

— I går hade frestaren huggit sin klo i mig, och det var hans mening att inte släppa mig förrän han dragit mig djupt in i fördärvet. Det var då Guds finger kom och hejdade mig — genom att sända dessa barnen in i salen. De stodo där som blomster, som bitits av frosten, men det sken omkring dem, såg du det, Agneta? — Då var det som om en hand skulle ha gripit tag i mitt samvete och ryckt det upp ur avgrunden. Då släppte de-

monerna min själ och jag blev påmind om att jag hade en skuld, som ända från ungdomen vuxit med ränta på ränta — men att jag också genom livets skickelser blivit istånd att något gottgöra.

— Ja du ser på mig, Agneta. Jag har fått ett arv, ser du, och i rätta ögonblicket blev jag påmind om att det inte var meningen, att det skulle med sorg och skam förgås. Trettio-tusen riksdaler skall jag i dag skänka till dessa barnen — och sedan får jag bli fattig som förr, är det inte också en nåd —?

Trettio-tusen riksdaler — hon studsar. Om det vore sant som han säger, hur skulle inte en börda bli avlyftad från henne själv, och hur annorlunda skulle inte livet gestalta sig för en fattig änka. Sina barn skulle hon slippa lämna åt främmande människors godtycke och hårdhet, sina barn skulle hon kanske kunna fostra till en lyckligare lott i livet än hennes egen.

— Det står, säger mannen vid fönstret — att sådana hörer himmelriket till, men jag säger dig — de höra också jorden och framtiden till. Om mitt livs träd burit tistlar och lönnen, — förstår du, vad jag kände, när jag såg dessa nya telningar, som det stod i min makt att rädsla undan nöden och frosten?

Ser du solen gå upp, Agneta? Är det inte en nåd, att jag fått uppleva denna dag?

Ja, hon ser solen rinna upp över bergen och den blankfrusna sjön. En gång gick hon i mörkret därnere vid en öppen vak —. Råa händer hade misshandlat henne, sålt sig hade hon till kropp och själ, och hon tyckte, att hon inte längre orkade släpa på sitt livs börda. Men hon kunde inte, livet var henne trots allt kärt, och det var som om en röst viskat inom henne, att ännu var hon inte färdig, att hon ännu hade något att vänta.

En solstrimma har hunnit fönstret, och hon ser den gnistra i rimmet på rutan, hon ser den falla över mannens grå hår och härjade ansikte.

Då glömmet hon allting annat än att hon ser en människa, som lidit mycket, men att ur lidandet höjer sig en stråle, evig och gudomlig.

Han står ännu i stilla extas.

— Synden och döden har jag tjänat med denna min kropp, säger han — men Gud ske lov, i denna dödens boning bor också Anden. Per aspera ad astra, Agneta — över djupen mot höjden —.

Den kvinnliga idrotten i Sverige. För Idun av Erik Pallin.

DET LIDER INTET TVIVEL ATT EJ idrottsintresset är stätt i rask tillväxt bland vårt lands kvinnor, vilket måste anses mycket glädjande. Ty först och främst få ju de själva nytta därav — till gagn för den ökade folkhälsan — dels draga barnen och ungdomen särskild fördel därav. Ty mycket beror på, om mödrar och systrar äro verkligt intresserade eller mera ljumma inför idrotten. Att barnen komma mer ut i ett hem, där kvinnan är idrottsintresserad, är ett faktum, som enbart det borde vara tillräckligt för att åstadkomma ett ökat arbete för kvinnans indragande i idrottsrörelsen.

Under det år, som nu snart gått, 1919 — liksom under de senaste åren — ha fävlingar eller uppvisningar för kvinnor hållits inom följande under idrottsriksförbundet sorterande idrottsgrenar, nämligen gymnastik, fäktning, allmän idrott, konståkning å skridskor, issegling, skidloppning, simning, rodd, lawn tennis och golv samt fotboll. Endast å cykel, kanot och i atletik ha inga fävlingar anordnats. Vad fotboll beträffar ha blott ett par enstaka och tillfälliga matcher hållits under 1918 och åtminstone ännu så länge äro nog de flesta ense om, att detta spel knappast lämpar sig för kvinnor.

För att uppmuntra den kvinnliga idrotten instiftades som man minns på initiativ av Idun det kvinnliga idrottsmärket, vars bestämmer fastställdes hösten 1915 och som alltså blev klart att börja erövra till våren 1916. Den första, som avlade proven för detsamma var fröken Torborg Dahlqvist i Norrköpings kvinnliga gymnastikförening, som därmed blev erövrerskan av den särskilda pokal — som uppställdes härför.

Tanken på förvärvandet av idrottsmärket uppstod inom den pigga Norrköpings kvinnliga gymnastikförening så snart fordringarna för dess erhållande blevo bekanta. Föreningen hoppades vid denna tid att kunna få deltaga med en uppvisning i Svenska spelen, och då kom någon på den idén, att samtliga deltagarinnorna i denna grupp skulle ståta med det kvinnliga idrottsmärket. Detta sporrade givetvis till ett ännu mer energiskt arbete med den träning, som igångsattes i och för förvärvandet av det för det första märket uppsatta priset. Två och tre gånger i veckan höll man sålunda sina gymnastikövningar, vilka voro mer än vanligt livligt besökta. Så blev det emellertid ingen kvinnlig gymnastik vid Svenska spelen, men proven för idrottsmärket avlades i stället, och här blev fröken Dahlqvist först färdig. Den 4 juni fullgjorde hon sålunda simning och gymnastik, och den 9 juni utförde hon marschprovet. Hon tillryggalade därvid de föreskrivna 25 kilometerna på en tid av 5 tim. 25 min., vilken då ej ansågs dålig, men som sedan skulle högst betydligt reduceras.

Fröken Dahlqvist är född 1890 samt hade då hon tog märket varit medlem av kvinnliga gymnastikföreningen i åtta år. Efter genomgången gymnastikledarekurs hade hon under 1915 tjänstgjort som ledare av en avdelning. Hon var också en skicklig simmerska, som då i tolv år varit medlem av Norrköpings simsällskap och under de sista fyra åren tjänstgjort som simlärarinna. För övrigt var hon intresserad av all slags idrott, ej minst skidloppning, samt hade även deltagit i några fävlingar.

Det var emellertid icke endast fröken Dahlqvist som varit duktig i Norrköpings gymnastikförening, fastän hon var den första, som lyckades. En av hennes kamrater fröken G. Helin — föreningens nitiska ordförande — lyckades till och med erövra

märket i guld, vilket som bekant erhålles av den som uppfyller proven vid fyllda 28 år eller däröver. Och fröken M. Nordin i samma klubb fick också, i likhet med fröken Dahlqvist märket i silver — åldersgräns 25 år — medan flera yngre fingo det i brons.

I Norrköping var fröken Dahlqvist färdig 9 juni och ytterligare hade man 2 medlemmar färdiga 13 juni, 2—18 juni, 2—20 juni och 5—8 juli. Därefter kom i ordningen ett par damer i Danderyd, som togo proven 7—9 juli, nämligen fröknarna av Trolle och Groschinsky och fröken M. Löwenborg 2—8 aug.

Ett rekord för sig slog Idrottsföreningen Gothia i Kalmar, som efter två säsonger hade icke mindre än ett 70-tal kvinnliga medlemmar, som avlagt de föreskrivna proven — ett resultat, som man santerligen kan beteckna som lysande. Redan 1916 togo 21 unga damer i Gothia märket, och 1917 nådde man upp till ett 50-tal. Ofta är det ju så, att en vacker framgång i en förening kan hänföras till duktig och uppoffrande ledning, och detta var även fallet här. Ledarinnan för de kvinnliga provens avläggande i Gothia var gymnastikdirektören vid Kalmar folkskolläroinneseminarium, fröken Ella Leijonanker, själv innehavarinna av guldmärket sedan 1916. Hon hade största förljånsten om detta rekord, vilket stora värde ligger i att så många unga kvinnor förts ut från stad och kammare till ett friskt och härdande friluftsliv i skog och mark och helt visst för all framtid komma att intressera sig och de sina för ett sunt och hälsosamt idrottsliv.

Sin lilla betydelse för ökandet av intresset för märket har nog den fävlings, som vid provens avläggande av sig självt kom att uppstå i fråga om att nå bästa resultat i gång 25 km. Det är faktiskt häpnadsväckande, vad tiden härför gått ned sedan 1916, då fröken Dahlqvist gick distansen — visserligen utan tanke på att nå ett särskilt fint resultat — på 5 timmar 25 minuter.

Efter henne gick en Uppsalastudentska på 4 tim. 20 min. och därpå en ung värmländska på 3 tim. 52 min. Så satte stockholmarna i gång i november 1916, och en hel trupp "sjutton man" stark, gick under sistnämnda rekord, främst bland dem fröken Sigrid Wiking — en bekant skidlöperska — som nådde den goda tiden 3 tim. 28 min.

Mången trodde då, att detta resultat skulle stå sig länge nog, men innan årets utgång var det slaget om igen, nämligen av fröken Grevillius, Göteborg, som tillryggalade de två och en halv milen på 3 tim. 18 min. Vem gör om det? frågade man den gången i pressen, och många utanför densamma gjorde det nog också.

Detta var i december 1916, och rekordet förblev orört ända tills på våren 1917, då Stockholms kvinnliga idrottsklubb gjorde en skarp attack mot detsamma, varvid fröken Elsa Dahl gick på 3 tim. 1 min. och fröken Herta Hedberg på 3 tim. 2 min. 45 sek. Åter en gång tänkte man, att nu är gränsen nådd — åter blev den underskriden. Detta inträffade i juli samma år, i det fröknarna Sigrid Ståhl och Elsa Eriksson, båda vid Arvedsons gymnastikinstitut i Stockholm, nått under tre timmar, den förra på 2 tim. 57 min. 5 sek., den senare på 2 tim. 58 min. 15 sek.

I sanning ett fint resultat!

Hur det kunnat uppnås, framgår av ett par rader, som fröken Ståhl nedskrev efter denna moderna "gångfävlan" och i vilka det bl. a. heter:

"Jag är gränslöst intresserad av allt vad idrott och sport heter, och på d:r Arvedsons institut får

man ju sin härliga gymnastik och blir stark till både kropp och själ. Det var för att visa vårt intresse för saken, som alla kamraterna här togo idrottsmärket. För min del gav jag mig i väg utan ringaste tanke på att slå något rekord, men när då på hemvägen en kontrollant kom och påstod, att jag gick på ungefär rekordtid, beslöt jag mig för att göra en extra liten ansträngning. Ty om ändå ett rekord skulle finnas, var det ju inte mer än rätt, att en Arvedsonist hade det! F. ö. tyckte jag det inte alls var svårt — både jag och fröken Elsa Eriksson voro så gott som oberörda och kunde omedelbart övergå till examenspluggen. Jag skulle gärna ha gått 25 km. till, om jag gjort vart kära institut någon nytta därmed.

Och när jag nu som gymnastikdirektör reser till Wien och invalidarbetet, skall det bli roligt att ha sitt idrottsmärke på sig för att visa dem därute, att svenska flickor duga något till!"

Slutligen har man emellertid — under sista delen av 1918 — kommit ännu längre ned och nått gränsen för vad som förefaller vara det för kvinnan lämpliga, i det tvenne unga damer i Oscarshamn, fröknarna Ebba Hellgren och Inez Danielsson i slutet av november månad fullgjorde distansen på resp. 2 tim. 47 min. och 2 tim. 51 min. Man kan i fråga om dessa resultat med skäl upprepa reflektionen, att "det hade man ändock knappast trott vara möjligt". Att det är utomordentligt duktigt gjort, därom är ju ej tu tal, ty i regel får ju en även rätt spänstig man "liva på", om han skall gå 2 mil på 3 timmar. Och här var det 2½ mil!

Resultatet i fråga om den högsta ålder, vid vilken märket erövrats, innehas av överstinnan Alma Stolpe i Umeå, som fullgjorde proven 1918 vid fyllda 63 år, vilket onekligen är synnerligen aktningvärt. Överstinnan Alma Stolpe, som tillhör Umeåkretsen av Idrottsföreningen Kamraterna, började därvid proven med simning 150 meter, som hon lätt och ledigt absolverade. Därefter kom marschprovet, där det ju gäller att promenera en så pass dryg sträcka som två och en halv mil. Men icke heller denna prestation beredde överstinnan några verkliga svårigheter, utan hon tillryggalade distansen på 4 tim. 46 min. 12 sek. — en tid, som säkerligen många yngre damer skulle bli bet på.

Gymnastikprovet blev måhända det besvärligaste, men fru Stolpe, som både utförde äntring på lina och gick balansgång, blev fullt godkänd, och hade sålunda erövat märket. Man må icke undra på, att överstinnan Stolpe är en smula stolt över sin bedrift.

Under 1916 erövrades det kvinnliga idrottsmärket av 164 damer, under 1917 av 370 och 1918 av 320. Att sistnämnda år, då saken icke längre hade den första nyhetens intresse, så pass många märken erövrades, är onekligen vackert och bådär gott för framtiden.

Ett annat område, där man har lätt att konstatera det undan för undan ökade kvinnliga idrottsintresset, är inom skidloppningen.

Det är ett faktum, som egentligen ingen kommit att tänka på i Sverige, och vilket t. o. m. på sina håll i Norge var ägnat att väcka förvåning, nämligen att svenskarna i och med år 1918 haft skidfävlingar för damer i precis 25 år. Första gången en dylik hölls i sådan skala, att det omfalades i de allmänna tidningarna, var nämligen år 1893, och sedan dess ha fävlingar för kvinnor hållits vart år på många olika håll i landet.

Redan dessförinnan idkades visserligen skidloppning bland kvinnorna, likaväl som bland männen; särskilt i Norrland, har ju skidan sedan urminnes tider likaväl som i Norge och i Finland under långa tider av vintern va-

rit ett nödvändigt framkomstmedel. Härom ha ju på norsk sida bland andra professor Fr. Nansen och å svensk borgmästare A. M. Bååth utfört förtjänstfulla forskningar, som ju föra skidans ursprung och användning tillbaka ända till tiden före Kristi födelse, och vilka icke borde vara främmande för någon, som intresserar sig för skidan och dess bruk. Bland annat har borgmästare Bååth framlagt gamla teckningar ur Olaus Magnus berättelser, vilka visa, att även kvinnan gick på skidor i Sverige i forntiden. Från sin vistelse i nordliga Sverge 1518 och 1519 berättar han bl. a., att bland lapparna jagade kvinnorna på skidor med lika stor, om ej större djärvhet än männen. Vad Sverige angår, kan man emellertid räkna med, att den första tävlingen i ny tid och av något så när modernt slag hölls i Stockholm den 21 februari 1879 i den så kallade Bellevueparken nära Haga slott norr om staden. Anordnare var den då nybildade Stockholms skidlöpareklubb, och programmet upptog dels en backlöpning, dels en terränglöpning över en 4.000 fot lång bana. Redan vid detta tillfälle framträdde kvinnan i skidtävlan, ty deltagare voro, heter det i referaten från den

tiden, ett femtiotal klubbmedlemmar, tio norska skarpskyttar samt en norrländska och en lappska.

Den första i Sverige för kvinnor (flickor) utskrivna skidlöpningstävlingen var en, som den nybildade Föreningen för skidlöpningens främjande inbjöd till redan under sin första tävlingssäsong 1893, nämligen den 12 febr. vid Fiskartorpet i samband med back- och terränglöpningar för herrar och gossar, men den blev dock inställd av brist på deltagare. Inbjudna voro flickor under 15 år och distansen var 2 km. Samma blev förhållandet vid de nationella skidtävlingarna i Uppsala den 26 febr., då en likadan tävlan var utskrivet, men ingen deltog, ehuru "man såg åtskilliga skidåkande damer som åskådare av de öv-

riga löpningarna", såsom en referent skrev. Åran av att verkligen ha hållit den första tävlingen för kvinnor i landet delas, enligt vad förf:s forskningar givit vid handen av Ivenne skidklubbar, nämligen "Faxe" i Söderhamn och Östersunds skidlöpningförening, vilka båda arrangerade tävlingar den 19 mars 1893. Faxe höll sin på 3 km. för flickor och med en deltagande, Ester Brunstedt, som erhöll ett extra pris, under det

1. På Stora Värtans is. 2. Fröken Nelly Johanson, Orsa, den första svenska, som tog skidlöparmärket. 3 o. 4. Idrottsföreningen Gothia, Kalmar, som har rekordet med 62 erövrade kvinn-

liga idrottsmärken. 5. Fröken Elin Pikkuniemi, Harparanda, Sveriges snabbaste skidlöperska och mästarinna 1918-1919. 6. Kvinnliga fäktare. 7. Segerrikt stafettlag från I. F. Kamraterna, Sihlm.

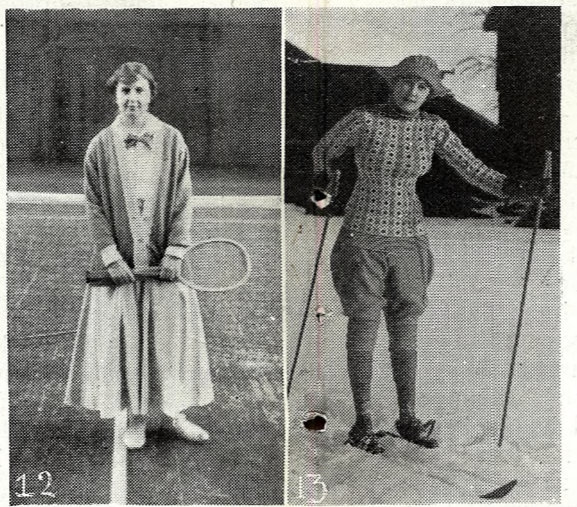
att man i Östersund nöjde sig med 2 km., men hade två deltagare, nämligen Bertha Groth (14 år) 19 min. 10 sek. och Rut Fresk (15 år) 19.43. Samma vinter hölls en tredje tävling i Luleå, nämligen den 9 april över 3 km. med 11 startande, varvid de bästa blevo: Emma Öqvist 28.09, Tyra Björkman, 28.25, Hilma Lindgren 29.55.

Härmed torde man kunna säga, att skidloppningen var den första idrott, inom vilken tävlingar för kvinnor över huvud taget anordnades i Sverige. Vintern därpå, 1894, tog man nya tag, så att man kan säga, att skidloppningstävlingarna för kvinnor verkligen slog fullt igenom.

Föreningens för skidloppningens främjande årsbok konstaterar också, att under år 1894 "damerna börja rycka in i skidlopparnes led", och allt sedan den tiden ha skidtävlingar för damer, som sagt, hållits var vinter i Sverige — 1897, över vilket år förf. för att få en siffra räknat dem, voro de sju till antalet och år 1900 tretton —. Till en början var det blott de enskilda klubbarna, som anordnade tävlingar för sina kvinnliga medlemmar, men så småningom ansåg man sig böra uppmontra denna idrott genom att å de stora var vinter anordnade nationella tävlingarna upplaga löpningar även för kvinnor. Föreningen för skidloppningens främjande utskrev sålunda år 1899 för första gången en damtävlan vid sina nationella tävlingar, vilka denna vinter hölls i Sundsvall. Allt sedan dess har en dylik damloppning var vinter varit inlagd i dessas program, varvid man så småningom ökat distansen från 5 till c:a 10 km., vilken sträcka för övrigt i hela Sverige är den numera allmännaste i damernas tävlingar.

På programmet för Nordiska spelen upptogs man så småningom en löpning för damer, vilket dock skedde först år 1909, för att upprepas vid de följande spelen 1913 och 1917, och helt visst komma dylika skidloppningar att utskrivs även vid alla framtida Nordiska spel.

1. Fröken Sigrid Ståhl, Stockholm, gångprovet på 2 tim. 57 min. 2. Fröken Ulla Leijonancker, ledare av Gothia, Kalmar. 3. Fröken Elsa Eriksson, Stockholm. 4. Fröken Herta Hedberg, som gjorde gångprovet på 3 tim. 9 min. 5. Fröken Elsa Eriksson, Stockholm, som gjorde gångprovet på 2 tim. 58 min. 6. Fru Märtha Adlersträhle, Stockholm, svensk tennischampion i många år. 7. Fröken Elsa Dahl, Stockholm, som gjort gångprovet på 3 tim. 7 min. 8. Fröken Ebba Hellgren, som hade rekord i gångtävlan i början av 1919 med 2 tim. 47 min. 9. Fröken Signe Grenander, svensk mästarinna i golv. 10. Fröken Karin Grevillius, Göteborg, en av de första som satte rekord å

Nordiska spelens tävlingar för damer i Stockholm 1917 molsågos av flere skäl med särskilt stort intresse och blevo också de största och förnämsta, som dittills hållits i Sverige. Anmälda voro sålunda ett 75-tal skidloppskor från alla delar av landet, och samtliga de bästa skidloppskorna deltog, så att tävlingarna blevo verkligen representativa för den dåvarande kvinnliga damskidsporten i landet.

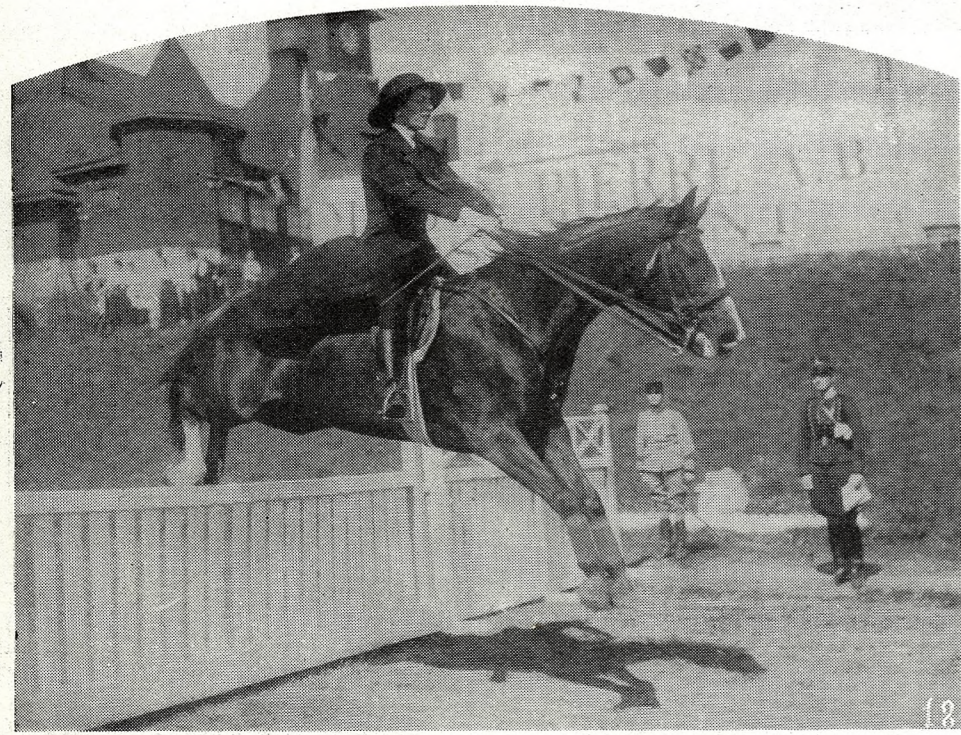
Egentligen hölls trenne tävlingar för damer, nämligen en löpning mellan klubbarna i lag på fem damer samt i samband därmed en individuell tävlan. I lagtävlingen lyckades Djursholmskamraterna invid

Stockholm vinna en vacker seger över sina konkurrenter från norra Sverige genom en genomsnittstid av 50 min. 42,4 sek. (Boden 50.59.6 — Bollnäs 51.1.4. — Orsa 54.26.6). Ytterligare startade lag från Kvinnliga idrottsklubben i Stockholm och Ludvika Idrottsförening.

I den individuella tävlingen segrade fröken Alva Nyström, Boden — redan förut erkänd som en av landets allra snabbaste skidloppskor — på en tid av 47 m. 37 sek. Närmast henne kom fröken Nelly Johansson, Orsa (48.36), också hon berömd i förväg, bland annat såsom varande den första svenska, som erövrade skidloppsmärket (1916), på den då

såsom synnerligen god ansedda tiden å 30 km. 3 tim. 4 min.

Kom så den alldeles utanför lagloppningen stående individuella terrängloppningen å 10 km., vilken emellertid tyvärr stördes genom att många gingo fel och en del måste gå ur, så att den icke gav något riktigt utslag och ej något definitivt svar på, vem som var den bästa skidloppskan i Sverige. Segrarinnan blev emellertid fröken Selma Gustafsson, Säfsnäs, Dalarna (1.15.37), och att hon var en utmärkt skidloppskan framgår bland annat därav, att hon tog skidloppsmärket 30 km. på 2 t. 36 m. 35 s. Därefter kom Alva Ny-

gångprovet 3 t. 18 min. 11. Fröken M. Lindberg, en av våra lovande yngre tennis-spelare. 12. Fru Fick, mångårig svensk mästarinna i tennis. 13. En alltför språklig skidträkt. 14. Fröken Jane Gylling, Göteborg, en av våra främsta simmerskor. 15. Overstinnan Alma Stolpe, f. Ekeberg, 17/1 1855, tog kvinnliga idrottsmärket 1917 som äldsta svenska. 16. Fröken Sigrid Wiking, Stockholm, som gjorde gångprovet på 3 tim. 28 min. 17. Kronprinsessans bandyklubb. 18. Fru Trägårdh, Stockholm, segrarinnan i ridning. 19. Start vid Ostermalms idrottsplats för en marsch om idrottsmärket. 20. Undantagsvis spela våra flickor också fotboll. 21. Stafettloppning.

ström (1.17.47), Gerda Engström, Boden (1.20.40).

Att det emellertid fanns ytterligare många snabba skidlöperskor, utom de, som då startade vid Nordiska spelens tävlingar, framgick däruv, att när fröken Alva Nyström kom hem från sina framgångar i Stockholm, blev hon ordentligt slagen av en klubbkamrat, fröken Elin Pikkuniemi, som löpte en dryg 10 km.-bana på 53 m. 52 sek. mot 54.15 för Alva Nyström.

Kommo så 1918 års allmänna vintertävlingar, som höllos vid Sundsvall och vilka fingo till resultat en överväldigande seger för fröken Elin Pikkuniemi, vilken löpte den väl en mil långa och svåra banan på den goda tiden 48 min. 33 sek. Närmast kommo två vältränade damer från Bollnäs, Karin Jansson och Vendla Johansson, på resp. 52.28 och 53, alltså hela fyra och en halv minuter efter segrarinnan. Först som fjärde anlände fröken Nelly Johansson, Orsa 53.51.

Det för manliga skidlöpare nyinstiftade skidlöparmärket har visat sig äga stark attraktion på de kvinnliga skidlöparna och under året 1917 togo icke mindre än tju

kvinnor märket på goda lider. De bästa tiderna togos av Alva Nyström, Boden, 2.32.02, Nelly Johansson, Orsa, 2.35.50 (tog det även 1916), Selma Gustafsson, Säfsnäs 2.36.35, Gerda Engström, Boden, 2.36.45, Ester Engström, Boden, 2.42.50.

I samband med Nordiska spelen i Stockholm 1917 instiftades ett årligt **svenskt dammästerskap** i skidloppning 10 km., vilket alltså för 1917 erövrades av fröken Selma Gustafsson och för 1918 och 1919 av fröken Elin Pikkuniemi. Givet har detta ytterligare bidragit att framhäva betydelsen av damernas skidloppningsidrott och sporra dem till vinnande av denna utmärkelse.

En god hjälp för främjandet av den kvinnliga skidloppningsidrotten vore, om man kunde få till stånd tävlingar mellan norska damer och svenskorna, men denna tanke har tills vidare strandat på obenägenhet hos svenskorna, vilka vilja tävla i all annan idrott men ej i sin nationalidrott. De som här intresserat sig för denna idé, ha emellertid ej slopat hoppet om dess realiserande och hoppas att få den förverkligad, om ej förr, så vid Nordiska spelen 1921.

Icke minst för dem, som med särskild uppmärksamhet och sympati följa den kvinnliga idrottens utveckling hittills skall det bli av intresse att se, hur densamma i framtiden kommer att gestalta sig.

Annu så länge ägnar sig kvinnan åt idrotten desto bättre uteslutande för dess egen skull, för det nöje och den härliga motion den skänker, men det kan ju tänkas att hon så småningom börjar gå in ännu mer för organisations-, utvecklings- och andra frågor. Närmast till hands ligger då bildandet av flera rent kvinnliga idrottsföreningar samt reviderandet av det kvinnliga idrottsmärkets stadgar till mera likhet med det första förslaget, vars allmänna läggning och detaljer mera liknade bestämmelserna för det manliga idrottsmärket och alltså det nuvarande finska. Att kvinnorna också så småningom skola vilja ha sitt eget skidlopparmärke — med fortsatt möjlighet att taga även det manliga — det förra med något längre tid än 3.15 förefaller mycket möjligt.

En utveckling i den riktningen — alltså till mer aktivitet på alla idrottsområden — kan nog förefalla mången både oundviklig och naturlig. Huvudsaken är att så många som möjligt komma med och att allt flera bli delaktiga av idrottens välsignelser — att utvecklingen skall gå i sunda banor, därför borgar nog den svenska kvinnans goda naturliga förstånd samt — mannen. D. v. s. hennes bröder, fäder, män och släktingar, vilka intet önska hellre än att hjälpa henne till rätta, vilka hittills skött den manliga idrotten på ett i stort sett lyckligt sätt, och som nog därför skola kunna hjälpa till att leda även den kvinnliga idrotten på rätta banor.

Löftets land.

Berättelse av HILDUR DIXELIUS-BRETTNER.

(Forts.)

DE MÅNGA MIL HON ANNU HADE KVAR att färdas lågo som ändlösa framför henne; alltsedan sammanträffandet med fänriken hade hon känt som bly vid sina fötter, de föreföllo henne nu än tyngre.

Den gamla tog hennes hand mellan sina.

"Barn, barn — var det en förbannelse så kan den vändas ifrån dig genom bön och stor vaksamhet, var det en spådom så hjälpe dig Gud. Men du skall tro, att det var en förbannelse, du skall leva i stor vaksamhet, i stor misstro till kärleken. Då jag hörde, att din man var död, önskade jag i mitt hjärta, att jag kunde varna dig: nu är det hon skall taga sig i akt, tänkte jag. Och Herrans vägar äro underliga, vad jag minst kunde tänka mig, det skedde: du fördes rakt in i min kammare."

Så frågade hon varthän Sara Alelia var stadd på resa. Sara Alelia svarade, att hon var stadd på resa till Uppsala. Mer sade hon ej och den gamla lät sig nöjas.

Men hon började söka under huvudkudden och drog fram ett litet skrin av masur. Under sitt grova linyg drog hon fram en liten nyckel, som hon hade i en segelgarnståt om halsen. Så låste hon upp skrinet och tog upp ett litet knappt tumslångt kors av tunn silverplåt.

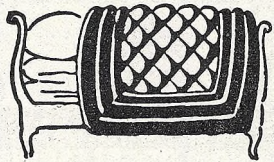
"Jag fick det av din mor på kvällen den dag jag kastade mig genom fönstret från loftkammaren och drog fram dig under kvarnlassen just som hästen började gå bakut. Du var tre år då. Jag fick korset till ett minne och två riksdaler Banco i tillägg på min lön. Nu skall du ha korset, och då du ser på det skall du höra min röst, som säger: misstro kärleken." Hon såg Sara Alelia fast i ögonen och lade det lilla korset i hennes hand.

Sara Alelia satt kvar ännu en stund hos

Ingen gedigen bosättning utan

**DUN
TÄCKEN**

Högsta komfort.

Idealet för all säng-
beklädnad.

J. SVENSSON & BOURGHARDT
SPECIALFABRIK - VINSLÖV.

Katalog
på
begäran.

Rikstel.
20 &
121.

STEINWAY
Ensomagentur: Steinway & Sons
Lundholms Pianomagasinet
Jakobstorgsgatan 39, Stockholm.

GAHNS

**'AKTA
ASEPTINTVÅL**

renaste och bästa hushållstvål.

Guldmedalj i Stockholm 1897.

VITRUMS
FERROL

är det kraftigast aptitge-
vande och mest stärkande
av alla moderna organiska
järnpreparat. Synnerligen
lättsmält föredrages det av
den ömtåligaste mage. Vid
blodbrist och svaghet av
största verkan. Dess ange-
näma smak gör att det med
lätthet tagas av såväl barn
som vuxna.

Tillverkas å
**APOTEKET VASENS DRUG-
HANDELS LABORATORIUM
STOCKHOLM**

Originalflaskor om 500 gram.
Finnes å alla apotek.

den gamla. Då kom Norenius i dörren och hon reste sig. Den gamla tog hennes händer ännu en gång mellan sina. "Och nu säger jag som David — hon lyfte sina ögon — Herre, jag tackar dig hjärtligen att Du haver hjälpt mig."

"Gracias ago tibi quam maximas quia recreaste me", översatte Norenius och hälsade den gamla med en stor gest.

IX.

På gästgivaregården i Söderhamn dit de anlände till fots fram mot aftonen, råkade Norenius i gräl med en piga, som givit honom en fräsked till supanmaten. Då Sara Alelia sökte lugna honom, utfor han mot henne i ord och uttryck som voro högst sårande och som gjorde henne blossande röd. I sin vrede lämnade han rummet och gick ut och slog igen förstugudörren efter sig så att fönster-
rutorna skallrade i huset. Då han ännu klockan nio på kvällen icke återkommit gick Sara Alelia ut för att leta efter honom i staden.

Hon hade väl gått en halvtimme, då hon kom nedåt hamnen. Där fann hon Norenius stående stödd mot ett skjul. Han stod och mumlade för sig själv med mössan djupt neddragen i pannan och händerna nedsuckna i fickorna.

"Du måste vara en ogudelig prästman, Norenius, som icke kan styra ditt sinne. Dig vore bälre att en kvarsten hängdes om din hals och du kastades i havsens djup."

Sara Alelia såg att han var väl icke egentligen onykter, men dock något rörd av brännvin. Hon gick fram till honom och bad honom följa med till gästgivaregården, då de fått löfte att redan klockan halv fem följande morgon få skjuts med en skinnhandlare mot halv lega.

Norenius syntes lättad i samma ögonblick han såg henne och förstod, att hon icke var honom gramse och åtföljde henne villigt. Han började språka och gestikulerade livligt med handen mot de små låga husen, som kanfode den smala gatan. Det var månljust och den lilla staden låg stilla under ett tunnt snötäcke. De kommo till ett litet hus, där en repslagare hade som skylt några blaggarnståtar upphängda på en käpp från vägen ut mot gatan. Norenius, som nu var vid bästa humör, stannade under käppen och började skämtsamt sno tätarna samman. I detsamma öppnades en liten sidoport i huset och en liten gubbe rusade mest lika en ilsken hund ut och mot Norenius. Han skällde honom för tjuv, att han velat stjåla hans blaggarn. Norenius lade lugnande sin hand på hans huvud, men den lilla gubben hoppade som om han varit fjädrad och talade om fiskal och höll Norenius fast att han skulle följa med in och avvakta rättstjänarens ankomst.

Det hade varit Norenius en lätt sak att lyfta den lilla gubben innanför porten och så slå bommen för, men ett litet äventyr av detta slag var honom alls icke emot. Han gjorde tecken åt Sara Alelia att följa med och då hon vid tanken på den tidiga avresan var angelägen om att få Norenius med sig till gästgivaregården följde hon.

Efter en mörk gång innanför porten kommo de genom en låg dörr över en hög tröskel in i ett rum, som befanns vara kök. Sur ved pyrde i en låg spisel och på bordet borta vid fönstret brann en liten tranlampa. En gammal kvinna, som saft och repade blånor i hörnet vid bordet reste sig, en vagg med ett sovande barn stod henne nära.

Men den lilla gubben, allfjämt lika upphetsad, knuffade Norenius före sig genom en dörr in i ett litet mörkt kyffe. Då han fått eld på en liten lampa såg man att det måste vara bodkammaren.

Norenius saft på den hårda, brunmålade

**VINÄGRONS
ÄTTIKSPRIT**

ÄR VID MAT-
LAGNING OCH
INLÄGGNING
DEN FÖRNÄMSTA.
UTSÖKT GOD
SMÅK OCH AROM

A.-B. VINÄGRONS FÖRENADE FABRIKER

STOCKHOLM - GÖTEBORG - MALMÖ

På ALBERT BONNIERS FÖRLAG

har nu utkommit:

ERNST LUNDOVIST

Under askan. Roman.

ETHEL M. DELL

En chans på hundra. Roman.

Översättning från engelskan. 2 delar.

BARBRA RING

Peik.

När Peik skulle göra sin lycka.

*Giv barnen
varje morgon vad de
själva vilja ha: en kopp*
**THULE
CACAO**

Dam linneutstyrslar

Under pågående ombyggnad

av 72 Drottninggatan är vår avdelning för Dam-linneutstyrslar inrymd i nedre bottenvåningen Drottninggatan.

74

Stor sortering av såväl enkla som eleg.

DAGLINNEN
BENKLÄDER
CORSETTER
CORSETTSKYDDARE
NATTLINNEN
COMBINATION
UNDERKLÄDNINGAR
PEGNOIRER & PYJAMAS

NÄSDUKAR RIKHALTIGT SORTIMENT

PAUL U. BERGSTRÖMS A.-B.
74 DROTTNINGGATAN 74

MUSTAD'S
VÄXT-MARGARIN

BEGÄR HÖGSTA MÄRKET:

MUSTADS
"BÄSTA-VÄXT"

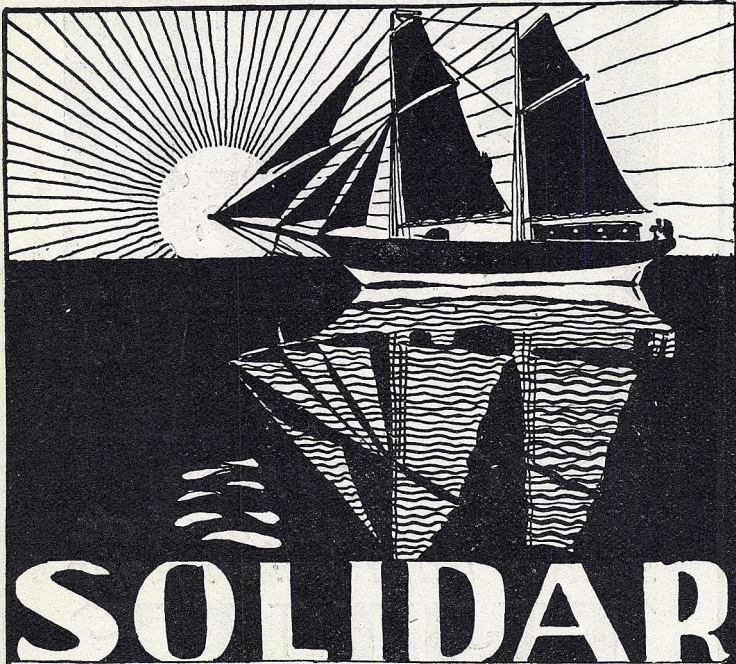
En plats-annons uti
Vermålands-Tidningen
läses i över
10,000
Vermålandshem.
Länets enda dagliga tidning
Huvudkontor: Karlstad.

Vasa Fotomagasin A.-B.
Göteborg
köper, säljer och byter begagnade
kameror m. m. Tillskriv oss. Tel. 18678

Det bör ej vara
damerna obekant

att man med Gooda-
Jästmjöl når det bästa
resultatet vid småbak.
Säljes i burkar à 25, 50
och 75 öre.

Handelsaktiebolaget Sten Sjögren & Co.

SOLIDAR

HÅRT VATTEN BLIR MJUKT!
Hårt vatten är ett oting vid all tvättning, men det hårdaste vatten blir mjukt av tvättextraktet »Solidar».
Det är ett bekymmer med hårt vatten, ty all tvättning går trögt i sådant vatten. Dock, de bekymren undanröjas med lätthet, då man har tvättpulvret »Solidar» till hands. Det erfordras endast en bråkdel av detta medel upplöst i vattnet, för att det skall bli lika smidigt som regnvatten, vare sig det nu gäller rengöring eller tvättning av vad slag det vara må. Det är blott att i varje fall rätta sig efter de medföljande bruksanvisningarna.

träsoffan och såg sig omkring. Så drog han gubben ned bredvid sig.

"Den som ett obetänksamt sinne haver, honom går det icke väl; den som är för snar med fötterna, han sliger miste."

Han läste med fingret lyftat mot gubbens näsa. Men knappt hade gubben än mer förtredad gjort sig lös, förrän gumman, hos vilken Sara Alelia blivit stannande, kom och tog honom vid armen, viskande, att han sannolikt begått ett misstag. Mannen var en prästman från Västerbotten, stadd på resa till Stockholm för att i tjänsteärende uppvakta Högvördiga canslersgillet.

(Forts.)

Ett nytt vilohem i Skuru.

ETT KONVALESCENT- OCH VILOHEM MED ett det skönaste läge och i övrigt utmärkta förutsättningar är Solsunda vid Skurusundet utanför Stockholm, vilket för en tid sedan öppnats för gäster. I byggnaden har förut ett annex till Stockholms sjukhem varit inrett, men efter det kristiden hade nödgat den nämnda institutionen att nedlägga denna del av sin verksamhet, har anläggningen övertagits av fru Mathy Sundelin.

Over det rymliga hemmet ligger det något av hemtrevlig herrgårdsstämning, och 60 fad härlig park m. m. omger stället. Priserna äro också mycket moderata: 10 till 17 kr. om dagen för helinackordering med enskilt rum.

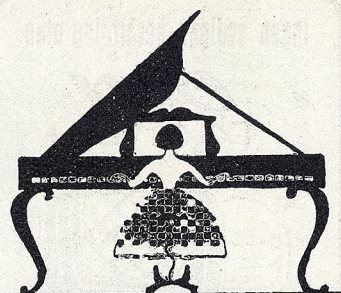
Spalten om böckerna.

En rackarunge.

DET ÄR TRE ÅR SEDAN ESTER BLENDA Nordström skrev sin vackra bok: Kåtornas folk. Den bok, hon nu efter denna tystnad ger ut, har inte just någon vacker titel, men denna täcker heller inte riktigt innehållet. Bokens trettioåriga hjältna, Ann Mari, är visserligen lagd för allt slags rackartyg, men då man så här på säkert avstånd får följa hennes bråder, märker man lätt vad den stackars omgivningen inte alltid såg lika klart, att hon är mer än en rackarunge. Hon är tapper, god och rättvis samtidigt som påhittig, oförvägen och förflugen och ett tuktoris för dem, som ådragit sig hennes onåd. Trots alla hennes tusen påhitt tror jag inte föräldrar i allmänhet skulle vara ledsna åt om deras flickor hade Ann Maris gry i sig, ägde något av hennes intensiva lust att prova allt och utforska tillvarons hemligheter, sådana som de öppna sig för henne, av hennes pojaktiga dädkraft och veka lilla kvinnohjärta. Det är denna brytning i hennes väsen, som åstadkommer de raska svängningarna i boken mellan skojiga och känsliga episoder. Den burleska skildringen av Värnamo marknad följes omedelbart av den tragiskt upprörda scen, då Ann Mari kastar sig över en full bonde, som slår sin blinda häst, vilken några hästbytare prackat på honom. Och Ann Mari är ena minuten cirkusdirektör eller spelar hon prästfamiljen practical jokes och den andra är hon en från fångelse utkommen dråparens goda genius, som skaffar honom en ny chance i livet.

När hon med en paraply som fallskärm ger sig ut på flykt från prästgårdstaket, får denna episod en viss symbolisk betydelse. Hon är embryot till en av dessa karaktärer, vilka lockas av det okända och av vågspelet, och som icke akta allt för mycket på livets stötar och sår.

Ann Maris öden och äventyr under några sommarveckor, då hon är inackorderad i en prästgård på landet, äro berättade med en utomordentlig fart och åskådighet och med författarinans kända förmåga att ställa en situation eller människa i komisk belysning. Det finnes inte någon fabel i boken, men det tänker man inte på

**A.B. FÖRENADE
PIANO & ORGELFABRIKER
GÖTEBORG**

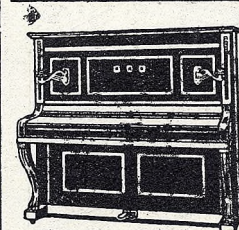
Flyglar, Pianon, Orglar från landets
förmästa fabriker. Försäljnings-
magasin: Stockholm: Drottningg.
28, Göteborg: Arkaden, Malmö:
Österg. 28, Norrköping: Drott-
ningg. 16, Gävle: N:ä Kungsg 25.

Varför spricka skodonen sönder?

En fackman skriver härom: »Under nu rådande dyrtid är det dubbelt obehagligt att ofta efter en helt kort tids användning finna sina skodon sönderspruckna och förstörda och litet var kan nog i mer eller mindre kraftiga ordalag gett luft åt sin förargelse, samtidigt undrande var orsaken till förstörelsen är att finna. »Dåligt läder», säga många, säkerligen i många fall med full rätt, »dåliga putsmedel», säga andra med långt större rätt efter vad gjorda undersökningar visa. I de allra fiesta fall är nämligen ett dåligt putsmedel orsaken till skodons förstöring, helt naturligt för övrigt om man betänker att många av de i handeln förekommande putsmedlen äro sammansatta utan nödig sakkunskap, av olämpliga ämnen och därför verka frätande och uttorkande på lädret, så att detta hårdnar och spricker.

Om man vill att skodonen skola hålla länge och behålla sitt utseende och smidighet, är det alldeles nödvändigt att använda ett verkligt bra och för lädret välgörande putsmedel. Jag rekommenderar det utmärkta svenska fabrikket »Viking-Skokräms», framför allt de högsta kvalitetserna »Premier» och »Högglans», som bevarar lädrets smidighet och i hög grad förhöjer dess hållbarhet. En och annan gång bör man dessutom ingnida skodonen med litet lämpligt fettämne, såsom »Vikings Sveciolja» eller »Vikings Sveciavax», vilka mede ytterligare förhöja lädrets smidighet och motståndskraft. Före ingnidningen bör man avtvätta smuts och anhopade putsmedelsrester med litet ljumt tvål-vatten.»

PIANINON

av förmästa
fabrikat
å lager från
flera kungl.
hovleve-
rantörfir-
mor. Mo-
derna stilar,
olika trä-
slag. Goda
avbetaln-
villkor. Ra-
battvid kon-
tant köp.

Tillskriv oss genast om Ni är spekulant.
A.-B. Fogelqvists Musikhandel,
Tel. 691. Norrköping. Tel. 691

Ferrin
Bästa järnmedel

utmärkt styrkande.
Föreskrives av många läkare.
Fås på apoteken.

ETT TE MED HÄRLIG AROM

AITKEN MELROSE TE

Min nädige!

Använd till korrespondensen
"PAKO" BREVASKAR
Innehållande papper och kuvert i smakfull utstyrelse och alla pris-lägen. Ingenting förfäres, papp-
ret ligger färdigt, snyggt och fänt i sin ask. Praktiskt och ekonomiskt. Säljas hos alla Bok- o. Pappershandlare.
Fabrikanter: AB. Papperskompaniet, Sthlm.

PAKO

DETHOWS

P & D paketerade

Kryddor

för hushållet
äro sedan 25 år erkända såsom landets bästa.
Obs! Varumärket!

INREGISTR. VARUMÄRKE

WOLTA

elektriska
reseströmdrämm med-
packas först i kopier

ELEKTRISKA
AKTIEBOLAGET
WOLTA

ULVSUNDA PR. STOCKHOLM
UTSTÄLLN. BIRGERFJÄRISG. 21

förr än den är slut, så roligt har man haft över Ann Mari.

Ellen Key påstår i Missbrukad kvinnokraft att kvinnokönet redan i barndomen visar sig besitta mindre intelligens, att flickorna aldrig hitta på någon odygd själva utan följa och efterapa blott sina bröder. Ann Mari uppräftar könets ära på ett sätt, varom varken hon själv eller författarinnan varit medveten, här är det hon, som kommenterar bonddojkarna som sina trogna slavar, och det förråd av odygd, som är inpressat inom bokens 200 sidor, bör kunna räcka för många små fröknar eller mannekänger, som den modernaste termen lyder.

Säkert undrar många läsare vad det blev av Ann Mari, som försvinner ur deras åsyn med sin vanliga oberäkneliga snabbhet. Men alla de, som läst En piga bland pigor och Kåtornas folk, behöva inte länge fundera över den saken. Det kan hända, att författarinnan försäkrar, att hon diktat fritt över sin lilla hjältnina. Men hon ska ändå inte kunna förneka släktskapen. Och den är förresten ingenting att skämmas för. Tvärtom.
ELIN WAGNER.

Medan ridån är uppe.

DET VAR KANSKE FÖRKLARLIGT, ATT publikens ej var fulltalig, när Dramatiska Teatern hade premiär på Molières "Aktenskapsskolan": många vill i Molière se främst ett stycke litteraturhistoria och tänker på, att det är långt mellan 1600 och 1900. Men ack, hur litet är några sekler för ett verk som detta! Det är ej blott dess kvickhet, som är oförgånglig; man anar ock ännu, att ett hjärta har gråtit, innan detta skämt och hån kom till.

Arnolphe — åter möter man i honom den Molièreske gäckade älskaren och mannen, och åter tänker man på Molière själv, som fyrtioårig fåfängt sökte vinna sin hustrus, den adertonåriga Armandes kärlek. Säkert har Molière själv mängen gång sagt med sin George Dandin, i hån över sina egna tårar: "Tu l'as voulu, George Dandin, tu l'as voulu!" och kanske har han talat världsklok och misogyn som Arnolphe för att i nästa stund i hjärtats vända be att "om han skall säga amen till sitt eget elände, få göra det med bindeln för ögonen". Men Arnolphe liksom George Dandin är löjlig, — ja visst, ty Molière har skratat åt sin smärta och föraktat sin förnedring.

Med den stora litteraturens klassiska figurer är det ju ofta så, att de bjuda skådespelaren en sådan rikedom att ösa ur, att han ingalunda behöver gå ända till botten för att få fram en verkningfull typ; där finns möjligheter, han kan låta ligga, djup, han kan efter eget skön blotta eller skylla över, sidor av mänsklig psyke, han kan framhäva eller blott låta svagt skimra genom. Hr Personne hade valt att låta Arnolphe framstå utslutande komisk. Men det var en f. ö. i och för sig själv synnerligen värdefull prestation, präglad helt och hållet av den förfinade stil, som är hr Persones och som kommer så ypperligt till sin rätt i klassiska uppgifter som denna.

Den kvinnliga huvudpersonen kan naturligtvis också i mer eller mindre grad låta all flickalderns charme skimra fram i sin Agnès — här finns så många skälmska infall och så rörande naiva utbrott av väknande kvinnlig känsla att göra en sprudlande rik liten flickunge av — men sådan fru Hedberg framstälde den lilla, var det i varje fall en fullt aktningvärd prestation; hon var söt, fädd, skälmsk, med en belagande naturlig charme över den flickaktiga oerfarenhetens små — kantigheter...

Hr Kåge var frisk och sympatisk som den unge gynnade friaren och fröken Ahlander och hr Envall roliga i sina tjänareskepnader.

Teaterchefens översättning av komedien, vilken nu föreligger i en vacker bokupplaga från det Bonnierska förlaget har, synes det, med rätta vunnit mycket erkännande.

E. TH.

Claire Dux som Madame Butterfly kännetecknades av samma förtrollande sängkonst som hon ådagalade i grevinnans parti i Figaros bröllop — hennes piano är exempelvis av en skönhet utan vank och lyte och därtill kommer att den dramatiska aktionen är full av karaktär, något som däremot brast henne i Mozartoperan. Hon fann förtjusande uttryck för den lilla japan-skans visserligen enkla men dock skiftande själsliv — det var glädjens fjärrslätta svängningar och kvalets våldsamma känslorvall i hennes spel. Men textuttale är alljämt den svaga punkten i hennes konst. Det dröjde därför rätt länge innan man fick klart för sig att hon sjöng på tyska. Därvidlag hade hon behövt taga exempel av sin talangfulla företräderska i rollen, som besitter den goda vana att alltid sjunga ut.

ARIEL.

En idealisk barntvål

är

Florodol-

tvålen.

Det är hushållning

med hälsa att i hemmet alltid ha tillhanda den medicinska bröst-tabletten

SALAM

Förordad av Prof. C. B. Mesterton, Uppsala. Säljes överallt i askar å 50 öre.

Sydsvenska Kredit Aktiebolaget.

Fonder kr. 62,000,000:—

gottgör å

Depositions- & Kapitalräkning
högsta gällande ränta.

Melins

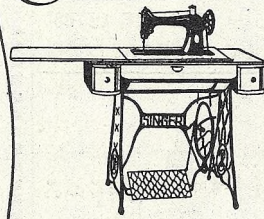
nya lärobok i

Stenografi

omarbetad och tillökad omfattande såväl lärobok som läsövningar tillgänglig hos rikets samtl. bokhandlare.

A.-B. NORDISKA BOKHANDELN

SINGER

"Sybordsmaskiner"

PARBA

TOALETT-TVÅL

pen och överfet, framställd av utsökta råvaror, tillfredsställer de högsta anspråk

CLOETTAS GULD-CACAO

nu äter i
marknaden

Till salu överallt
Hekto 75 öre

Agra MARGARIN

Obs! Pristävlan Obs!
Härmed inbjudes till deltagande i pristävlan om namn på ovanst. produkt

Kr. 2.000: 00

i priser. Alla kunna deltaga. Prova denna förträffliga vara o. begär prospekt över vår namnpristävlan.

Fås hos de flesta handlande.

A.-B. Agra Margarinfabrik

FRÅGOR

ENVAR LASARE AV IDUN AGER rätt att i denna avdelning framställa förfrågningar rörande husliga eller andra angelägenheter till besvarande av läsekretsen. Dock förbehåller sig redaktionen oinskränkt befogenhet att utesluta de frågor, vilka anses sakna mera allmänt intresse. Varje publicerad fråga kommer att besvaras, o h utbetalas för det bästa svaret å någon av här nedan införda frågor som insändas till redaktionen senast 4 dagar efter detta nummers dato ett pris av 10 kronor.

N:r 221. Jag har genom skada och åtföljande nödvändig operation blivit orörlig och stel i ena knäleden, så jag går med vrakts ben. Detta är på många sätt en stor plåga och föranleder många besvärigheter. Min fasa är trappor, att gå utför dem (upp går ju långt bättre) så jag kan gå långa omvägar för att undvika dem. Och så att sitta, då är mitt ben överallt i vägen. Och jag känner mig alltför så generad och nedtryckt över detta mitt lyte. Har eljest inget ont av det, utan jag kan gå raskt och uthålligt. — Och nu är det så. Jag har lärt känna och hålla av en god man, och han å sin sida hyser samma känslor för mig. Och han har flera gånger försökt att komma till tals med mig i denna sak, men jag har alltid undvikit och förekommit honom, så att aldrig något blivit uttalat. Ty alltid har detta mitt lyte stått för mig som ett hotande spöke. Jag är ju ofärdig! Inte har jag rätt att binda någon vid mig? Vad det känns svårt och bittert! Kanske också ett eventuellt moderskap skulle bli svårt och eventuella barn skulle få men därav? Är för övrigt frisk och sund. Giv mig ett gott råd, så jag gör det rätta!

Elsa, 32 år.
N:r 222. Jag är en ensamstående självförsörjande kvinna, som tröttnat på kontorsarbetet och därför mycket tänkt på att etablera en liten sybehörsaffär i förening med damskrädderi i någon framstående stad eller större samhälle, och tänkte därför fråga om det är någon av Iduns många läsarinor som kunde giva mig anvisning på någon plats lämplig härför, då ju denna bransch i allmänhet intresserar damerna, kanske någon vet var en välskött sådan affär saknas. Gammal Idunprenumerant.

N:r 223. Finns här någon av Iduns vänliga läsare, som vill giva en förlovad flicka en upplysning. Jag skall om någon tid fira mitt bröllop. Och min fråga är den. Till vilken kyrka i Sverige skall man anmäla sig för att få låna Svenska kyrkans brudkrona. För den får väl en kronbrud bära, eller är det bara adliga som får bära den, eller finns här ingen. Tacksam för svar är 20 års flicka.

N:r 224. Jag lider sedan en tid av susning i huvudet, kan någon av Iduns läsare säga mig vilken av Stockholms specialister i öronsjukdomar jag skall vända mig till, för att få någon bot. Giv ett råd till en Medmänniska.
Forts.

En bra bok

ger alltid goda lärdomar. Den av firman Ahlén & Holm, Stockholm, utgivna jubileumskatalogen är den allra bästa läromästaren för varje svensk medborgare, som önskar veta var man kan få köpa sina varor bäst och billigast. Om man tillskriver firman, får man katalogen gratis mot endast portokostnaden.

KAFFE, THÉ & CACAO!

Ängrost. Javablandning å 4.50 kg. Ängrost. Specialblandning å 5.- kg. Dessa kaffebland. rekommenderas för sin fina arom och fylliga smak. **Prima Congo-Thé 6.50.** **Prima Ceylon-Thé 7.00** å **8.50.** **Godt Smul-Thé å 5.00 kg.** **Prima Holl. Cacao fin-fin å 6.00 kg.** Expedieras mot efterkrav eller postförskott. Franco 3 kg. tillsammans.

JOHN JOHNSSENS Kaffehandl.,
Drottninggatan, 100, Stockholm.

Samla nu abonnenter å

JULAFTON

NY, STÅLLIG JULTIDNING

i stort format, med gedigen utstyr, rikhaltigt innehåll, anslående illustrationer, fina konstblågor o. stor pristävlan. Alla kunna sprida denna eleganta jultidning. Om den blott visas, säljer den sig själv. Särdeles goda villkor för återförsäljare. 100-tals kronor kunna förtjänas.

Provblad fritt. Skriv nu till
Lindblads Förlag, Uppsala.

Birgitta-broschen,

av kontrollsilver, förgylld, oxiderad, säljes inom Stockholm hos **Befwes Juv.-affär, Kungsgatan 51.** Till landsorten hos **Juv. Ernst Hultquist, Tegnerlunden 4, Stockholm,** varifrån illustr. priskort och **Birgittabroschy** tillsändas kostnadsfritt.

*Begär alltid
Tockes Bruddor.*

Prenumerera på Idun!

NO 1

av alla tvättmedel är
Tvättpulvret

RENNEN

Dina kommers trevnad
Är ditt hems trevnad.

Detta uppnås genom
användande av

Stidsvigs

Blomstergödning

A.-B. FETTINDUSTRI,
Malmö.

IDUN, bästa annonsorgan till julen!

Säljas av väfsörerade urmakare.

När Ni skall spela

på lotteri köp då i första hand en lott i

BOKBINDARNAS LOTTERI

som är anordnat till förmån för Bokbindarnas Tuberkulofond.

BOKBINDARNAS LOTTERI erbjuder prima och med omsorg utvalda vinster i värde från

15,000—7 kr.

INTET MARKNADSKRAM!

Varje vinst motsvarar fullt dess äsatta värde.

Lottpris kr. 2:10.

Dragning förestående!

BESTÄLLNINGSEDEL.

Undertecknad rekvirerar härmed st. lotteri i Bokbindarnas lotteri å kr. 2:10, att sändas mot postförskott, varvid för porto och dragningslista jämväl bör uttagas.

(Tydligt namn.)

(Gata eller ortsnamn.)

(Tydlig postadress.)

IDUN.

Husmödrar!

Det bästa blir i längden det billigaste. Begär därför allfid

Pellerins Växtmargarin,

“EXTRA VÄXT”

som är marknadens förnämsta fabrikat.

HOSTA EJ.....

— — — — Du får arrest
Pix är bra o. Pix är bäst!

En verklig hjälp är

den moderna
HUSÖVARNA
symaskinen.

Spänkniven “Revolt”

praktisk vedspäntare, kan uppsättas i varje kök. Pris endast kr. 5:— . Säljes i parti och minut av

Handelsfirman Fred,
Amiralsgat. 5, Malmö. Tel. 7922.

FREJAMI PASTILLERNA

fylla såväl hygienens som den goda smakens krav. Vålgörande vid fall av hosta, heshet och liknande åkommor.

REN SÖCKERPRODUKT!

SÄLJAS
ÖVER-
ALLTI

Kvinnlig arbetskraft

inom såväl hemmens som andra kvinnliga arbetsområden kan Ni med bästa resultat

erhålla genom att sätta in en annons i IDUN, specialorganet för kvinnliga platsannonser av alla slag.

Insänd Eder annons till Iduns Annonskontor, Sthlm, och ni erhåller omgående prisuppgift.

LEDIGA PLATSER

ENKEL, BÄTTERE FLICKA villig till verklig hjälp i matlagn. och andra husliga göromål för plats hos officersfamilj, Barnhusa finnes. Svar till »Kapten B.», Karlsborg p. r.

BILDAD FLICKA, villig att jämte husmodern utföra alla sysslor i hemmet, utom tvätt, sökes till familj med 4 barn mellan 4—12 år i villastad utom Stockholm. Korkmattor, elektr. ljus, eget rum, familjemedlem. Svar till »Bankkamrer» Skottes annonsk., Odengat. 63, Stockholm.

LANTBRUKAREDOTTER från gott hem, kunnig i sömnad och om möjligt konstvävning kan få bli medlem av god familj för att tillsammans med husmodern sköta hemmet. Lön efter överenskommelse. Svar till »Värmlandsfamilj i Göteborg», A.-B. S. Gumaelii, Annonssbyrå Göteborg f. v. b.

SOM FAMILJEMEDLEM får flicka, vand vid arbete plats i fem pers. lant-hushåll. Elektr. ljus och vatten finnes. Svar med foto till Fru Enander, telefon Sæve 8, Sæve.

SÄLLSKAP. En äldre änkefru boende i en småstad önskar till sällskap en bildad praktisk och välvillig dam. Referenser utbildes. Svar till »19, Ronneby p. r.

EN ORDENTLIG och barnkär ensamjungfru, kunnig i matlagning och bakning och övriga husliga göromål får god och väl avlönad plats nu genast eller 1 dec. Svar med ref. till »Familjemedlem», Stenstorp p. r.

Examinerad sjuksköterska, kunnig i sinnessjukvård, erhåller plats som 1:a sköterska vid Växjö hospitaliska kvinnouavdelning den 15 dec. detta år. Ansökningar åtföljda av friskbetyg och betygsskrifter jämte foto insändes före den 15 nästkommande nov till överläkaren vid Växjö hospital.

Husföreståndarinna,

som med ordning och sparsamhet kan sköta ett litet, bättre hem (i större landsortstad) där husmoder saknas, erhåller plats att tillträdas snarast. (2 barn resp. 8 och 2 år) Jungfru finnes. Sökande bör äga ett trevligt och gott sätt, vara fullt kompetent samt barnkär. Svar med fotografi, ålder och rek. sändes till »Sympatisk» under adress S. Gumaelii Annonssbyrå, Stockholm f. v. b.

En duglig sömmerska

erhåller plats vid Växjö Hospital den 15 dec. Sökanden bör helst anmäla sig personligen och medhåva befintliga betyg. Närmare upplysningar å HOSPITALSKONTORET.

Epidemisjuk-sköterska

Plats såsom epidemisjuk-sköterska härstades finnes ledig till ansökan, som åtföljd av prästbetyg och behörighetshandlingar, insändas till hälsovårdsnämndens ordförande senast den 25 november 1919. Löneförmläner: årlig lön 600 kr. jämte dyrtidstillägg, för närvarande 50 proc. av lönen för bostad i epidemisjukhuset med fritt lyse, 12 kubikmeter ved årligen samt fri kost och två kronor för dag vid sjukvård å sjukhuset. Vid sjukvård i hemmen två kronor för dag samt fri kost på rekvisitens bekostnad.

Hjo den 28 okt. 1919.

Tvättförestånderska

erhåller plats på Kustsjuhuset Styrsö den 1 dec. En biträdesplats ledig 15 nov. Goda löner, allt fritt. Närmare upplysningar genom Föreståndarinnan.

Enkel pålitlig flicka,

kunnig i matlagning, enklare sömnad och handarbeten önskas till 15 nov. i 2 personers familj i Örebro. Eget rum, bekväm och lättskött våning. Troende har företräde. Sv. till »Verkl. hjälp», Örebro Dagblads kontor.

Enkel pålitlig flicka,

kunnig i matlagning, enklare sömnad och handarbeten önskas till 15 nov. i 2 personers familj i Örebro. Eget rum, bekväm och lättskött våning. Troende har företräde. Sv. till »Verkl. hjälp», Örebro Dagblads kontor.

Baka själv Edert bröd

Spara på det knappa sockret och de dyra äggen.

Smörgåsbröd.

1/2 kg. vetemjöl, som förut väl blandats med 2 rågade teskedar Ekströms jästmjöl, sammanröres med drygt 1/3 lit. mjölk och gräddas genast i smord form. Atgår omkring 20 minuter. För höjande av smaken kan, om så önskas, tillsättas 1/2 tesked salt och 1 tesked socker.

Frukost-snibbar.

Av 1/2 lit. mjöl (vari inblandas 2 teskedar Ekströms jästmjöl), 1 kkp mjölk, 1 å 2 matskedar socker och 1 å 2 matskedar smör, göres en deg, som utbakas i runda kakor, vilka naggas och sporras i trespribbar. Gräddas i stark värme.

Formlimpa grov.

3 kkp. grovt rågmjöl och 2 kkp. vetemjöl blandas väl med 2 fulla teskedar Ekströms jästmjöl o. sammanknådas sedan med 2 kkp. mjölk och 2

matskedar sirup. Salt och pomeransskal tages efter smak. Gräddas i smord form i god ugnsvärme under 3/4 tim.

Formlimpa fin.

1/2 kg. vetemjöl blandas väl med 3 teskedar Ekströms jästmjöl och sammanknådas sedan med 1/3 lit. sur mjölk, 1 dol. sirup och 1 matsked stötta pomeransskal. Gräddas i smord och bröad form under 40 å 45 min.

Allmänna regler vid bakning med H. E. Ekströms jästmjöl.

OBS! Då det är av stor vikt, att jästmjölet blir väl blandat med mjölet, bör denna blandning helst ske medelst sammanskiktning. All bakning sker på kall väg. Ugnsluckan bör under gräddningen hållas väl tillsluten. Deggen bör genast utbakas och insättas i ugnen. En god stekugn kan med fördel användas.

Platsen som värdinna

(Husmoder) vid Ullricehamns Sanatorium är ledig. Ansökningar, med uppgeitt om lönepretentioner och referenser m. m. torde ställas till A.-B. Ullricehamns Sanatorium o. Badanstalt.

Husmoder-tjänsten

vid länslasarettet i Falun kungöres härmed till ansökan ledig. Sökanden bör ha sköterskeutbildning. Tjänsten innefattar handledning av elever, vård över inventarier och kvinnlig personal, däremot ej direkt sjukvård, ej heller ledning över köket. Förmläner under 1919: allt fritt och o. a. 1700 kronor kontant. Tillträde snarast möjligt efter 1 inst. januari.

Ansökningar ställas till Lasarettsserien insändas före 20 instundande november.

Falun i oktober 1919.

Lasarettsserien.

PLATSSÖKANDE

TYSKA, 33 år, ex. från flickläroverk, vistats 2 år i Frankrike, perfekt i språket, fullt kunnig i allt för ett hems skötande, sjuksköterskekurs, under krigsåren vid fronten som sjuksköterska, önskar plats i svensk familj som husföreståndarinna, guvernant el. annan lämplig sysselsättning. Svar till »Arbetsans», gott sätt, Iduns exp. f. v. b.

ENKEL, FRISK FLICKA 29 år önskar under julferien, 16 dec.—16 jan. ev. längre, plats som tjänarinna hos bildad familj i Stockholm. Är kunnig i enklare matlagning, bakning och sömnad. Ej rädd för grovsysslor. Lön 60 kr. pr mån. Benäget svar till »Landsflicka», Iduns exp. f. v. b.

26-ÅRIG FLICKA från gott hem, kunnig i matlagning samt alla i ett hem förek. göromål önskar plats helst i Göteborg att sköta hemmet å ensam dam där jungfru finnes eller hjälp till grovsysslor. Eller som hushållsfröken i fin familj. Goda rek. från förut inneh. platser. Svar till »Verkl. hjälp», Fjällbacka p. r.

ENKEL, PALITLIG 27-ÅRIG FLICKA önskar plats som familjemedlem, i bättre familj 15 nov. helst där jungfru finnes. Van vid alla husliga göromål. Svar till »Hjälpen och sällskapet», p. r. Oskars-hamn.

MEDLÄLDETS BARNLÖS FRU, skicklig i ett hems skötande, önskar plats hos äldre ensam herre. Gärna utan jungfru. Fina betyg. Svar till »Fru W.», Iduns exp. f. v. b.

BILDAD, MUSIKALISK SJKSKÖTERSKA, besjälad av varmaste önskan att finna en livsuppgift och bliva till verklig nytta, söker någon befattning, exempelvis som sällskap och vårdarinna å ett par moderlösa små eller äldre sjukling. Svar till »Livsuppgift», Iduns exp. f. v. b.

Söker Ni plats

på något av den kvinnliga verksamhetens olika områden?

Kom då ihåg

att ett beprövat och av tusentals kvinnliga platssökande med bästa resultat använt förfaringssätt är att annonsera i IDUN. Insänd Eder annons till Iduns Annonskontor, Sthlm, och Ni erhåller omgående prisuppgift.

SJU

dagar i veckan

läses en annons i

IDUN

UNG FLICKA önskar att inom den närmaste tiden mot fritt vivre eller någon betalning, som familjemedlem få vistas i gott hem. Villig deltaga i lättare sysslor. Svar till »23 år», Iduns exp.

BILDAD SJKSKÖTERSKA önskar som sällskap och hjälp medfölja engelsktalande fam. till England. Svar till »Resvan», Iduns exp. f. v. b.

MEDELÅLDERS, BILDAD ANKEFRU av tysk börd och god familj, fullt behärskande svenska språket söker förtroendeplats i hem där husmor finnes. Är villig deltaga i hemmets skötande och barnens uppfostran där sådana finnas. Goda referenser. Svar till »Arbetsans», Iduns exp. f. v. b.

MOT FRITT VIVRE eller någon betalning önskar 30-årig flicka komma i gott hem, event. prästgård, för att deltaga i de husliga göromålen eller sällskapa äldre personer. Svar till »1 nov.», Box. 23, Växiö.

Sjuksköterska

önskar under jul- o. nyårshelgen inackordering i prästgård eller större herrgård. Tacksam för svar med prisuppgift är »Ensam sjuksyster» Iduns exp. f. v. b.

Två flickor

i 20-års åldern från landet önskar mot fritt vivre plats å prästgård eller herregård som medlem i familjen att under husmoderns ledning se och lära i husliga göromål tiden jan.—april. Sv. till »1920», Moholm.

19-årig, snabb och hurtig flicka

önskar som husmoderns hjälp plats i prästgård eller lantgård för att deltaga i varjehanda husliga sysslor, matlagn. etc. Genomgått hushållskurs, något sykunnig. Är villig och gladlynt. Tacksam för svar till »Familjemedlem», p. r. Nyhamnsläge.

Ung, barnkär.

något sykkunnig lärarinna, önskar under ferien 1 dec.—1 febr. plats i vänl. fam. att hjälpa till med förek. görom. Sv. till »Lärlarinna 22 år», Iduns exp. f. v. b.

21-årig Norrländska

önskar plats på kontor. Svar till »Norrländska», Iduns exp. f. v. b.

Lämplig plats

sökes av 26-årig flicka, kunnig i ett enkelt men ordentligt hems skötande. Har genomgått ettårig sjukvårdskurs samt innehaft platser såväl inom privata sjukvård som ock inom hushåll, varifrån de bästa rekommendationer kan företes. Svar emottos inom 8 dagar till Box 2, Sölvesborg.

Studentska 1919

med högsta betyg och bästa referenser önskar plats som lärarinna i fin familj utom Stockholm, gärna i Norrland. Svar till »Omedelbar», N. K:s annonsbyrå, Stockholm.

Filip Holmqvists Handelsinstitut

Norra Allégatan 7, Göteborg. Grundat 1885. Rt. 2127 & 9160. Främsta och största enskilda handelsläroverk i landets främsta handelsstad. Egen läroverksbyggnad.

Strängnäs Husmodersskola.

Husmoderskurs 26 januari—26 maj. Grundlig och praktisk undervisning. Prospekt mot porto genom Fru M. Braune, Strängnäs. Tel. 898.

Nobynäs Hushållsskola

Vårkurs från den 15 jan.—15 Maj 1920.

Bildade flickor mottagas å Nobynäs Herrgård, beläget på Småländska höglandet i vacker trakt, 7 minuters gångväg från Stjärneborgs hållplats linjen Stockholm—Malmö. Grundlig undervisning i hushåll och slöjd meddelas av skickliga, examinerade lärarinnor. Gott hem.

Förfrågningar och anmälningar ställas till föreståndarinnan Fru E. von Kothen, Nobynäs, Frinnaryd Rikstelefon Munkakvarn 4.

Vaseline-Chesebrough

För in- och utvärt bruk. I barnkammaren är det ovärderligt och för varje toillettbord en nödvändig artikel.

DET FINNS EN MÄNGD OLIKA PREPARAT; en del för hy, skrävliga händer o. d.; andra för reumatism, nevralg, läkandet av blesyer och sår; ävensom andra för åstadkommande av ett friskt och glänsande utseende åt håret m. m.; kort sagt, intet husapotek borde vara förutän en uppsättning av dessa specialiteter.

Skyddsmärket VASILINE förekommer å varje ask eller flaska. CHESEBROUGH MANUFACTURING CO. 42 Holborn Viaduct, London.

Ung, elementarbildad flicka,

av god familj önskar plats i fint hem, att som familjemedlem, under god husmoderns ledning lära och deltaga i alla inom hemmet förekommande göromål. Gärna där barn finnes, har genomgått Kindergartenskurs. Svar till: »Förlövad», Iduns exp. f. v. b.

INACKORDERINGAR

Konvalescenter och klena

erhålla god inackordering i mitt hem. Högt luft. Ref. Uppl. Sv. Turistf. Anna Thunberg, Koppaerberg. Riks 57.

HEM

för klena event. något efterblivna barn öppnas 1 nov. i Rönninge. Förutom omsorgsfull vård kommer skolundervisning att meddelas barnen i hemmet. Bästa ref. Förfrågningar besvaras omg. av Föreståndarinnan under adr. Ellenhill, Rönninge. Riks 264.

Småländs Taberg.

De som önska sig en lugn och angenäm vistelse på längre eller kortare tid för rekreation i ren, hög luft, gott bord m. m. till skäligh. pris behagade hänvända sig till mig för närmare upplysning. Bergshyddan, Smål. Taberg i okt. 1919. Alin v. Schéele.

ETT FRISKT och välskapat barn, av aktingsvärda föräldrar, upptages som eget mot en summa ett för allt. Svar märkt »God uppfostran 77» till Iduns exp., Stockholm.

Blivande mödrar,

syn själva Edra babyutstyrlar, mönster och fullständig beskrivn. å utför. erh. mot ins. av kr. 1:85 i frim. M. Dahlberg, Klinten.

ADOPTION.

Frisk, rar, väluppfostrad 1—2 års flicka av friska föräldrar sökes av barnkär, barnlös familj i god ekonom. ställning i landsortstad. Svar, helst med foto, torde godhetsfullt adresseras till »Ömmaste vård 1914», Iduns exp. f. v. b.

ETT VERKLIGT GOTT HEM önskas å ett litet barn, som väntas i slutet av nov. Svar till »Lärlarinna» Iduns exp., Stockholm.

Helpension för flickor

Augustaheim, Bad Ems Wilhelmsallee 8.

1. Undervisning i tyska, franska, engelska, konst- och litteraturhistoria, hälsovårdslära och samaritkurs, musik m. m.

2. Grundlig utbildning i matlagning och alla hushållsgöromål. Kläd- och linnesömnad. Handarbete.

Särskilda språkkurser för svenskor.

Naturskön, skog- och bergrik trakt i närheten av Rhen. Tillfälle till sport. Pensionspris: 3,500 mark årligen. Ny termin den 15 januari. Närmare upplysningar och prospekt genom föreståndarinnan Hilda Wirén, fil. mag.

Kriegs-Briefmarken

Grosse Preisliste & Zeitung kostenlos

Albert Friedeman, LEIPZIG 155, Flossplatz 6/7.

D:r A. KARSTEN
 Medicinskt Elektricitets-,
 Ljus- och Röntgeninstitut
 Kungsg. 60, STOCKHOLM
 Behandling av
reumatiska åkommor.
Gymnastikdirektörsexamen

avlägges efter 2-årig kurs av kvinnliga elever vid
Sydsvenska Gymnastik-Institutet.
 Ny kurs börjar 1 sept.
 Prosp. Major J. G. Thulin, LUND.

Kvinnosjukdomar.
 Underlivslidande och liknande undvikes bäst genom Haralds livmoderspruta. Pris 12, 16, 20 kr., med båda rören 16, 20, 24 kr. Haralds Sköljningspulver 2 kr. pr ask. Livmodersspeglar 3, 5 och 10 kr. Bokprislistan 22 och ill. kat. 23. mot 12 öre porto i försegl. brev utan firmatryck. Till landsorten mot postförskott eller för insänd likvid.
 — Constantin Harald
 Linnégatan 18. GÖTEBORO.

Spädbarnshemmet
 Adress Furu Hill, Sigtuna emottager elever, som önska utbildning i barnavård. Ansökningar insändas till Föreståndarinnan.

Doktor J. Arvedsons kurs i Sjukgymnastik, Massage och Pedagogisk Gymnastik

medför enligt kungl. maj:ts medgivande samma komp. och rättigheter som en kurs vid Gymn. Central-Institutet.
 Kursen 2-årig börjar den 15 sept. Prospekt på begäran gen. D:r J. Arvedson, adr. Odeng. 1, Stockholm.

PIANISTERI
 Ny katalog över ca 1,200 steppar, valser, salongstycker, sånger m.m. för piano sändes gratis.
 E. Anderssons Musikförlag, Malmö 23.

Underlivslidande
 och dylikt undgås bäst med livmoderssprutan Nolibær, av förmicklad och förtent metall, ingen rostande, mindrevärdig bleckspruta. Pris 15, 19, 23 kr., med båda rören 20, 25, 30 kr. Lämpigaste lösning är Nolibærpulver 5 kr. pr ask. Livmodersspeglar 10 kr. Även andra sjukvårdsartiklar. Prislista mot 15 öre porto.
 CARL G. SCHRÖDER,
 Möllvängsgatan 53 b. Malmö.

R.F. WICHMANN
 PERUKMÄKARE

 Finare hårarbeten av alla slag, samt hållbar vattenondolering enligt franskt system utföres väl.
 Specialité: **Damperuker.**

Mångårig praktik i flera av utlandets större städer. **Allm. Tel. Värtan 33**
 Postadress: **Värtan.**

Velvet Complexion.
 Överträffligt hudmedel.
 »Velvet Complexion» är en mjölkliknande vätska som utan tvivel är framställd av mandel. Vilka ytterligare ingredienser, som släta ut rynkor, göra musklerna fasta och ge hyn klarhet och vithet, vet jag ej. Något trolleri är det. Ur Anna Söderberg: Skönhetsvård. Pris kr. 8:— plus porto.
 FRANSKA PARFYMMA GÅSINET,
 Hovleverantör.
 Drottninggatan 21, Stockholm.

En löst gåta

1 = De dyra köttprisen.
 2 = Edert hushåll.
 3 = Kraftox Köttextrakt och färningar.
 När Ni sammanställer dessa faktorer, så spar Ni mycket pengar genom att använda mindre kött och mer Kraftox. Kokböcker utlämnas gratis från

Svenska Aktiefolaget
PARAGUAY KÖTT-EXTRAKT
 Sundbyberg

D:r E. Dujardins Kosmetiska Kliniker, Köpenhamn.

Spec. Paraffinbehandling av ansiktsfel (såsom vanprydande form på näsa, mun, kinder, haka och byst) samt ärr, rynkor och andra missbildningar.
 Amagertorv 31. tisd. o. fred 4.30—6. Byen 51. Privat Telf. Godth. 471 y.

Tvätten blir en lek
 om den utföres med hjälp av
TVATTMASKINEN
PATENT-SOLIDAR
 Kommanditbol. Sjöstedt & Co.
 Pris kr. 85:— Riks 9991. Stockholm. Allm. Va 4409.

DIAMANT Såpa - Tvål
Tvål - Tvål - Tvål
 Allt bestyr med tvätt och rengöring går lätt och bekvämt undan om Ni använder »Diamant», erkänt för sin absoluta renhet från frätande ämnen.
 Tillverkas af:
 Hapbachs Såpafabriks Aktieförlag, Malmö.

GÖTEBORGS DAGBLAD
LEDANDE MODERAT TIDNING
 Industriens och affärsmannens bästa annonsorgan
 VÄSTRA & MELLERSTA SVERIGES FÖRNÄMSTA NYHETSTIDNING

Lättläst och underhållande
 Prenumerera därför på
Göteborgs Dagblad

DEN NYA ENGELSKA "PH. D"-GRADEN.

Flera brittiska universitet ha nu inrättat en "Ph. D"-grad, som torde lämpa sig speciellt för svenska studenter.

- Varje med universitetsexamen försedd studerande, tillhörande något, av härvarande universitetsmyndigheter, godkänt svenskt universitet, äger inskriva sig vid brittiska universitet för att idka studier i och för vinnande av "Ph. D"-graden.
- Denna grad kan vinnas inom alla fakulteter, den teologiska, juridiska, medicinska, humanistiska, naturvetenskapliga, tekniska och kommersiella.
- Den beräknade studietiden vid brittiska universitet uppgår till omkring 2 år.
- Graden i fråga kan vinnas genom en avhandling jämte skriftlig eller muntlig tentamen, om så anses önskvärdt.

ALLA UPPLYSNINGAR
 beträffande kurser, levnadsomkostnader jämte andra detaljer, kunna på begäran erhållas från

THE UNIVERSITIES BUREAU
IMPERIAL INSTITUTE, LONDON,

BRITTISKA UNIVERSITET

I Storbritannien finnas 18 universitet, vilkas lärarstab och elevantal äro ungefärligen följande:

Universitetet	Lärarstab	Studenter
Universitetet i Aberdeen	84	1024 (328 kvinnliga)
" " Belfast	66	685
" " Birmingham	141	874
" " Bristol	222	895 (241 kvinnliga)
" " Cambridge	138*	3676 (1914)
" " Dublin (T. C. D.)	100	1285
" " Durham	151	961 (33 kvinnliga)
" " Edinburgh	200 (c)	2529 (546 kvinnliga)
" " Glasgow	158	2916 (662 kvinnliga)
Irländska nationaluniversitetet	157	1774
Universitetet i Leeds	186	1065 (204 kvinnliga)
" " Liverpool	214	1170 (305 kvinnliga)
" " London	800—900	4086
" " Manchester	238	1268
" " Oxford	159*	3045 (450 kvinnliga)
" " St. Andrews	93	508 (200 kvinnliga)
" " Sheffield	146	399
" " Wales	164	1319 (437 kvinnliga)

*) Dessutom finnes ett stort antal kursledare och docenter.
 (Universitetsnotarierna lämna på begäran alla närmare upplysningar.)